

**NAMEY K'INAL
JCH'UUNJELETIK**

Namey K'inal
Jch'uunjeletik

Unos Relatos del
Antiguo Testamento
en el idioma Tzeltal

Tipografía Indígena
Cuernavaca, Morelos, 1953
2,000 e.

PROLOGO

Las historias de la Santa Biblia redactadas en este libro son de las más conocidas en todo el mundo. Toda persona instruída debe enterarse de estos hechos históricos que forman la base de la historia humana.

Estas historias se publican no solamente con el propósito de instruír intelectualmente, sino además con el deseo de que sirvan de estímulo moral y espiritual de los lectores. Los altos principios y lecciones prácticas pueden servir de mucho provecho si se aplican a la vida cotidiana.

1. Adam sok Ewa

Jich ain te ba winik ta namey. Ta ts'ubillum pasot yu'un Kajwaltik Dios. Ak'bot sch'ulel, jich kux. Ta stojol slok'ib k'ajk'al ay ts'umbil k'inal, wen nichim-altik, te'eltik, Eden sbiil. Te Kajwaltik ley la yak' ainuk te winik pasot yu'un. Te Kajwaltik Dios la yak' ch'iuk ley a, bitik te'etik t'ujbil sba, sok lek ta lo'el sit. Sok ay ta yolil ts'umbil k'inal bi te'il swenta kuxlejal. Te winike, pasot ta mandal yu'un Kajwaltik Dios: Yax ju' ya alo'bey sit spisil te'etik ayik ta ts'umbil k'inal. Ja' nax te te' swenta bijil-ot'anil, ma mex alo'bey sit stukel. Teme ya alo'bey site, yax chamat yu'un, xi'

Sok jich la yal te Kajwaltik Dios: Ma' lekuk te stukel yax ain te winike. Ya jpasbey sjoy, xi'. Jich jtul ants pasot yu'un a. Ewa sbiil te antse. Ja'te winike, Adam sbiil stukel. Ik'ot tel sjoin te winik te antse, snup sch'ulel sba k'ojt.

Te pukuje, wen lo'lawanej stukel. K'o sk'opon te antse: ¿Melel bal la yalbat jilel te Diose, ma mex alo'bey sit bitik te'etik ayik ta ts'umbil k'inal, xi' bal jilel te Diose? xi'. Albot yu'un te antse: Te Dios ya yak' jlo'beytik sit bitik te'etik ayik ta ts'umbil k'inal. Ja' nax te sit bi te'il ay ta yolil ts'umbil k'inal, ma mex alo'bey sit stukel, sok ma mex apikbey sit stukel, yax chamat yu'un, xi' jilel te Diose, xi'. Te puku jich la yalbey te antse: Slot te Diose, max chamat yu'un. Yu'un nanix ya sna' te Diose, ta k'alal ya alo'bey sit te te'e, yax jambot

asit ta ora, jich bit'il Dios yax k'oat, xi' te pukuje. Te ants la yil te wen lek ta lo'el te sit te', sok wen t'ujbil sba, sok ya yak'bey sbijil mach'a ya slo'bey sit. Jich yu'un la slo'bey sit te te'e, sok la yak'bey slo' te smamlale, pajal la slo'ik schebalik. Jich jambot sitik, la sna'ik stojol te t'analik. Jich la sts'isik ya'benal te' sk'u'unik.

X'amet ix k'in al a, aiyot stojol sk'op te Kajwaltik Dios, yakal ta beel ta ts'umbil k'in al. Jich te Adam sok te yinam, ta te'eltik k'an snak' sbaik ta sit Kajwaltik Dios. Te Adam ik'ot yu'un Kajwaltik Dios: ¿Banti ayat? x'utot. Te Adam la sjak'bey sk'op: Ayon ta ts'umbil k'in al la kaiybat stojol ak'op, xi'. Xiwon yu'un, kome t'analon, jich yu'un la jnak' jba, xi'. Utot yu'un te Diose: ¿Mach'a kati la yak'bat anop te t'analat? Yu'un nanix la alo'bey sit te te', ma mex alo'bey sit me to, xoon, xi' te Diose. Te winik la sjak'bey: Ja! te antse, te ja'at la awak'pon join, la yak'bon jlo'bey sit te te'e, xi'. Te ants jok'iybot yu'un Kajwaltik Dios: ¿Bin la apas? x'utot. Ma'yuk, xi' te antse. Ja' te pukuje, ja' la slo'layan, jich la jlo'bey sit te te'e, xi'.

Te pukuj jich utot yu'un Kajwaltik Dios: Yu'un jich apasoj, jich yu'un yax ba atoj amul, xi' sk'oplal yu'un te Diose. Ja' te antse, jich utot yu'un te Diose: Ja'ate, bayal yax k'ax awokol ta alajel, sok ya ach'uumbey sk'op te amamlale, xi' sk'oplal yu'un te Diose. Ja' te Adame, jich utot yu'un te Diose: Ja'ate, yu'un la ach'uumbey sk'op te awiname, sok la alo'bey sit te te', ma mex alo'bey sit me to, xoon,

jich yu'un ts'ilajem te lum k'in'al, wokol ya ata awe'el xk'axat ta k'in'al, xi' sk'oplál yu'un te Diose. Yax me'in ch'ixtikil, yax me'in wamleltik, bok itaj ya alo', xi'. Yax ak'botat chik' te bit'il ya ata awe'el, ja' to k'alal ta lum k'in'al ya sujt'at, xi'. Melel ta ts'ubilum pasbilat, ts'ubilum yax k'oat sujt'el k'alal yax lajat, xi' sk'oplal yu'un te Diose.

Te Kajwaltik Dios la spasbey sk'u' spak' sk'u'un te Adame sok te yiname, snujk'lel chambalam pasbil sk'u'ik. Patil te Kajwaltik Dios la stikun lok'el ta Eden te winik, te ants, yu'un aka ba spasbeyik slumil swe'elik. Jich te winik te ants lok'ik ta Eden yu'un te Diose. Sok ta sti'il ts'umbil k'in'al, ley k'o skanantayik yochibal Eden te ch'ul abatetike.

2. Kain sok Abel

Ta namey k'in'al te sba winik te sba ants la sk'axintabeyik smandal te Diose, jich lok'ik ta stojol. Ay cheb snich'nab te Adame te Ewae. Kain sbiil te bankilale, Abel sbiil te its'inale. In te Abele, jkananchij stukel, yan te Kaine, j-at'el yu'un awal-ts'unubil stukel.

Jun k'aal te Kain tal yak'bey smajt'an te Jeowae. Ja' smajt'an Dios k'oijt yu'un te sit yawal sts'unub. Yan te Abele, la stsa bay wen yutsil sba yal chij, ja' la yak'bey smajt'anin te Jeowae. In te Jeowae, lek yot'an yu'un smajt'an ak'bot yu'un te Abele, lek yot'an yu'un te Abele. Ja'uk me to, ma la stsakbey smajt'an ak'bot yu'un te Kaine, ilin ta stojol, te bit'il ma'

lekil majt'aniluk la yak' stukel. Bayal ilin te Kain yu'un, k'atbuj sit. Albot yu'un te Jeowae, tojol ilinat, ana'oj stojol bi la yax ch'ay mulil yu'un, xyut.

Ja'uk me to, te Kaine ma la yich' ta muk' te Diose. Ta yan k'aal te bit'il sjoinej ta akiltik te yits'ine, la stej k'an sba, la smil yits'in. Te Jeowa la sjak'bey te Kaine: ¿Banti ay awits'in Abel? xyut. La yal te Kaine: Max kil, bi jwenta te kits'ine? xi'. Albot yu'un te Jeowae: ¿Bi la apas? Ja' ya yalat te sch'ich'el awits'in te mal ta lum k'in al, xi'. Jich yu'un ts'ilajem awu'un te lum k'inale. K'alal yax at'ejate, ma ba sitin awu'un awawal ats'unub ay ta lum k'in al, kotkowil yax k'oat ta balumilal, xi' sk'oplal. La yal te Kaine: Bayal te jmule, ma'yukon ix ta atojol, xi'. Jich lok' ta stojol Dios te Kaine, k'o ainuk ta yan lum k'in al, ch'ay ta yot'an te Diose.

3. Enok

Snich'an Jared te Enok sbiil. In te Enoke, sjoinej te Diose. Ay yal snich'an ain. Jo'lajune' scha'winik ja'wil ma' lok' bajk' ja'wil te kuxin te Enoke. In te Enoke, la sjoin ta k'in al te Diose. Ch'ay beel ta sitik mach'atik ayik ta k'in al, yu'un ik'ot yu'un te Diose.

4. Noe

Esmajik krestanuetik ta spamal balumilal. Ja'uk me to, la yil te Diose, toy ix smul te krestanuetik ayik ta balumilal, spisil ora puro mulil ay ta yot'anik. Spisil krestanuetik baem yot'anik ta sleel smulik la yil te Diose, puro kera ay ta balumilal ta bayuk. Tojol pasot ku'un te krestanuetik ayik ta balumilal, xi' te Diose. La smel yot'an yu'un. Jich la yal te Diose: Spisil krestanuetik ayik ta balumilal, yax tub ku'un, spisil sok chambalmetik, chanetik, mutetik, xi', yu'un tojol pasot ku'un, xi', ja' lek manchuk pasbiluk. Jtul nax te ay yutsil ta stojol Dios, Noe sbiil stukel, toj ta winikil stukel, ay yutsil yot'an ta stojol Dios, sok sjoinej te Dios stukel. Te Noe, ay ox tul snich'nab. Sem sbiil jtule, Chem sbiil yane, Japet sbiil yane.

Te Noe jich albot yu'un te Diose: Yax laj spisil krestanuetik, yu'un toy ix mulil ta balumilal ya kil, xi'. Jich yu'un yax laj ix ku'un, xi'. Ja'ate, pasa wen muk'ul barko, ta ch'ujte' ya apas, tsalal tsal ya apas ta yutil te barkoe, sok ya amak ta xuch' ta yutil ta jwera, xi' te Diose. Yax tal pulemal ku'un ta spamal balumilal, yax laj ta pulemal spisil bitik kuxajtik ta balumilal, xi' te Diose. Ja'uk me to ja'ate, ich'-bil swentail bit'il yax kolat atukel, xi' sk'oplal te Noe. Spisil bi albot mandal te Noe yu'un te Diose, spisil jich la spas.

Te Noe albot yu'un te Diose: Ochan ta barko, ja'at sok awinam, sok anich'nab, yu'un atukel nax lekat ta winikil ya kil, xi' sk'oplal yu'un te Diose. Jich och

ta barko te Noe, sok te yinam, sok te snich'nab, sok yinamik snich'nab, skaj te pulemal te yax tal. Ochik ta barko uuk cha'cha'kojt' jujun chajp chambalmetik, mutetik, skeremal sok yantsilel ochik, jich bit'il te Noe albot yu'un te Diose.

K'ax ix waxukeb k'ajk'al a, tal pulemal ta spamal balumilal. Cha'winik k'ajk'al sok cha'winik ajk'ubal la yak' ja'al ta spamal balumilal. Cha'winik k'ajk'al ain pulemal ta balumilal, yanyan toyel moel te ja' ta balumilal. Ja' te barkoe, likot moel ta ja' stukel, kuchot moel ta ja'. Mujk' ta ja' spisil witsetik ayik ta yanil ch'ulchan, ain ja' ta sba balumilal ta bayuk. Jich laj spisil bitik kuxajtik ta spamal balumilal, kapal krestanuetik, kapal chambalmetik, kapal mutetik, kapal chanetik. Ja' nax kol stukel te Noe, sok mach'atik sjoinej ta barko.

Ay ix lajuneb swaxukwinik k'ajk'al ainem te ja' ta sba balumilal, te Dios la sna' te Noe, sok la sna' spisil bitik kuxajtik te sjoinej ta barko. Jich tal ik' yu'un te Diose, jich ts'uj koel te ja'e, ch'ab te ja'ale, tub beel te ja' ta sba balumilal. Ta sjukebal u, onaj jilel te barko ta bay wits, Ararat sbiil. K'un k'un ts'uj koel te ja'e, k'alal to ta slajunebal u, chikan ix jol witstikil. K'ax ix cha'winik k'ajk'al a, te Noe la sjambey sti' barko. La skoltay beel kojt' tsumut. Kiltik teme tuben ix te ja' ta sba balumilal, xi'. Te tsumute, ma la sta bay yax ain, sujt' tel ta barko, kome ay to ja' ta sba balumilal. Jich te Noe la stsak xan ochel ta barko te tsumute. La smaliy xan waxukeb k'ajk'al, la scha'tikun xan beel

te tsumute. X'amet ix k'inal a, sujt' tel te tsumute, skats'oj tel yá'benal te'. Jich la sna' stojol te Noe te ts'ujem ix te ja' ay ta sba balumilal. La smaliy xan waxukeb k'ajk'al, la scha'tikun xan beel te tsumute, ma' ba sujt' ix tel a. Jich tub te ja' ay ta sba balumilal. Jich te Noe la slok'esbey smajk'il te barkoe, takinajem ix te lum k'inal la yi

Te Noe albot yu'un te Diose: Lok'an tel ta barko, ja'at, sok awinam, sok anich'nab, sok yinamik anich'nab, xi'. Sok ik'a lok'el tel spisil bitik kuxajtik, bay mutetik, bay chambalametik, bay chanetik, swenta yu'un ya sbol sbaik ta balumilal, xi'. Jich lok'ik spisilik ta barko.

Te Noe la spas skajtijib, ley la skajambey smajt'an te Diose. Te Dios la stsak smajt'an, lek yot'an yu'un. Jich la yal ta yot'an: Spisil ora ma ba xts'ilaj xan ku'un te balumilal, skaj winiketik, xi'. Melel ta sch'ilemal tel puro mulil ay ta yot'an winiketik. Sok spisil bitik kuxajtik ta balumilal, ma ba xtub ix sts'umbal ku'un, xi'. Jich nanix uuk yorail awal, yorail k'ajoj, yorail sik, yorail k'ajk', yorail ja'lel k'inal, yorail k'ajk'lel k'inal, k'ájk'al, ajk'ubal, max komot, xi'.

Te Noe, sok te snich'nab, ak'bot bendision yu'un te Diose, jich albot yu'un: Bol abaik, esmajanik, lumalinaik te balumilal, xi' sk'oplalik. Ja' ya awa'batinik spisil te chambalametik ayik ta balumilal, spisil te mutetik ayik ta ch'ulchan, spisil chayetik ayik ta ja', xi'. Spisil bitik kuxajtik kak'ojbat ta ak'ab, xi'. Sok sbajt'el k'inal max tal yan xan

pulemal, sbajt'el ora ma ba xlanj ta pulemal te balumilale, xi' te Diose. Ja' senya yax k'ojt in to, xi'. Ta stokalil ch'ulchan yax chiknaj ku'un sejkara kub, ja' senya k'oem ku'un te ma ba xtal yan xan pulemal, xi'.

5. Babel

K'alal k'ax pulemal, la sbol sbaik te skolemal te pulemale. Esmaj xan krestanuetik ta balumilal. Jun sk'opik ta spisilik. Kaj yalbey sbaik: At'ejukotik, jpastik muk'ul lum, jpastik bayal ta kaj na, k'alal ta ch'ulchan yax k'ojt jolna, xi'ik. Ma me jpuuk jbatik ta balumilal, ja' lek ya join jbatik ta jun nax lum, xi'ik. Jich la stoy sbaik ta stojol te Diose, la sch'aybeyik smandal te Diose, te bit'il pasot ta mandal yu'un te Diose aka spuk sbaik ta balumilal, aka sk'inalinik spamal k'inal.

La yil te Jeowae, te bit'il yakalik ta at'el te winiketike, yakalik ta spasel muk'ul lum sok bayal ta kaj na. La yal ts'iin te Jeowae: Te bit'il jajch'emik ta at'el, sok te bit'il jun sk'opik ta spisilik, spisil yax ju' spasel yu'unik bi la ya snopik ta yot'anik, xi'. Jich yu'un yax kootik, yax ba jyantesbey sk'opik, swenta yu'un max yaiybey sbaik sk'opik, xi'. Jich la spas te Jeowae, yanaj sk'opik yu'un. Jich komik ta at'el, la spuk sbaik beel ta spamal balumilal. Jich yu'un Babel sbiil k'ojt te lume, swenta yu'un ley yanaj sk'opik, pujk'ik beel ta spamal balumilal.

6. Abram

Ta namey k'inal ay jtul winik, Abram sbiil, Sara sbiil te yiname. In te Abrame, sch'uunej te Dios ta melel, tsabil yu'un Dios swenta yu'un ya sna'bey sba te kuxul Diose. Te Abram jich albot yu'un te Diose: Ikteya jilel sna atat, baan ta yan lum te ya kak'bat alumalin, xi'. Ley ya kak'bat bayal bendision ta atojoj-ol, xi'. Jich la sch'uumbey smandal te Dios te Abrame, lok' beel ta slumal, bajt' ta yan lum, Kanaan sbiil.

In te Abrame, ak'bot bendision yu'un te Diose. Ay bayal stak'in, ay bayal swakax, ay bayal schansbalam. Ja'uk me to te yinam te Abrame, ma ba alaj, jtul ma'yuk snich'an te Abrame, bayal la smel yot'an yu'un. Te Abram, jich albot yu'un te Diose: K'éluya awil te ch'ulchane, ajtaya awil jayeb te ek'etike, teme yax ju' yajtayel awu'une, yu'un jich yipal yax k'ojt awal anich'an, xi' sk'oplal te Abram yu'un te Diose. Jich la sch'uumbey sk'op te Dios te Abrame, te bit'il spisil krestanuetik yax ak'bot bendision ta swenta.

Mamal ix te Abrame, sok me'el ix te yiname, te Abram jich albot yu'un te Diose: Ya kak'bey bendision te awiname, yax alaj, xi'. La stse'lay te Abrame, jich la yal ta yot'an: Bay xba nich'najukon xan, te melel ay ix jo'winik ja'wil ka'wilal, xi'. Sok ¿ban k'an alajuk te Sarae, te melel ay ix lajuneb yo'winik ja'wil ya'wilal uuk? xi'. Jich uuk te me' Sarae, la stse'lay uuk. Ja'uk me to, albot yu'un te Diose: ¿Wokol bal yax k'ojt ta pasel yu'un te Diose? Melel spisil yax ju' yu'un te Diose, xi'. K'ojt sk'op te Diose. Alaj te Sarae. Isaak sbiil k'ojt te snich'an

te Abrame.

Te Diose, yot'an yaiybey yot'an te Abrame, teme ay sch'uunjel yot'an ta melele. Jich la yalbey: Abram, ik'a beel te jip tul anich'ane, te k'ux ta awot'ane, baan ta sk'in'al Moria. Ley yax k'o awak'bon ta milbil jmajt'an ta ba ay muk'ul wits, xi' te Diose. Jich wen sab jajch' te Abrame, la schajban sburu, la sjoin beel cheb yabat, sok la yik' beel uuk te Isaake, te jip tul snich'ane. Sok la yich'bey beel si'il te smajt'an Diose. Jich bajt', oxeb k'aal been beel. K'oijt ta ba ay la yal te Diose. Te Abrame, jich la yalbey jilel te cheb yabate: Maliyawonik le'to, xyut jilel. Te jo'one, sok te kereme, yax ba jlajin jbatik ta stojol Dios, ya sujt'otik tel ts'iin, xi'.

Jich te Abram la yak'bey skuch beel si' te snich'ane, sok la slik beel sk'ajk', sok la stuch beel skuchilu. Bajt'ik schebalik. Te Isaak jich la yalbey te state: Jtat, le' te k'ajk'e, le' te si'e, ja'uk me to, gbanti ay te chije, te ya amil awak'bey smajt'anin te Diose? xi'. Albot yu'un te Abrame: Ja' ya swejt'esbotik te Diose.

K'ojtik ts'iin. Ley la spas skajtijib te Abrame, la slats si' ley a, la schukbey sk'ab yakan te Isaake, la sjawan ley a. Stuchoj skuchilu te Abrame, komot yu'un sch'ul yabat te Diose. Jich albot yu'un Abram, ma mex awak'bey kuchilu te kereme, xi'. La jna' ix stojol bit'il ya axi' te Diose, melet k'an awak'bon te jip tul anich'ane, xi'. Te Abram la stoy moel sit ts'iin, la yil ay tatchiwo, kijk'ajem ta ch'ixtikil xulub. Jich te Abram ba stsak, la smil yak'bey

smajt'anin te Diose, sjelol k'oajt te snich'ane. La yal te Diose: Yu'un k'an awak'bon te jip tul anich'ane, jich yu'un bayal ya kak'bat bendision, jich yipal yax k'oajt ats'umbal te bit'il te ek'etike, sok yax ak'bot bendision spisil lum ta awenta, swenta yu'un la ach'uumbon jmandal, xi' sk'oplal te Abram yu'un te Diose.

7 Lot

Te Abraam mo tel ta Ejipto, sok te yiname, sok spisil sbiluk, sjoinej tel uuk te Lote. Ay bayal sk'ulejal te Abraame, ay bayal schansbalam, ay bayal k'anal tak'in, sakil tak'in yu'un. K'oajt ta bay Betek sbiil, ley la slajin sba ta stojol Dios a. Ja' nanix jich uuk te Lote, te sjoinej ta beel te Abraame, ay bayal schij, sok swakax, sok snailpak'. Ma' tik'uk yax ochik a ta bay k'inal k'oemik, yu'un ay bayal sbilukik. Ma spas te ya sjoin sbaik ley a. Sok la yut sbaik sok te jkananwakaxetik yu'un Abraam te jkananwakaxetik yu'un Lot.

Jich yu'un te Abraam la yalbey te Lote: Ma' leuk teme ya kut jbatik, sok teme ya yut sbaik te jkananwakaxetik ku'untik, te melel kermano jbatik. ;Yu'un bal ma' muk'uk te k'inale? Ja' lek k'ejel yax ainat. Teme ja' ya amulan te k'inal ay ta stojol sk'exen jk'abtik, ley yax ba ainukon ta bay stojol swa'el jk'abtik. Mok teme ley yax baat a ta bay stojol swa'el jk'abtik, ley yax boon a ta bay stojol sk'exen jk'abtik, la yut.

Jich yu'un te Lot la stoy sit, la yil spisil te stenlej ta bay Jordan, te ay bayal ja'etik ley a, k'alal

ma to xla:j yu'un Jeowa te lum Sodomae sok te lum Komorae. Jich k'oem te bit'il yawalsts'unub Jeowa. Jich yu'un te Lot la smulan sk'inalin spisil te stenlej ta bay Jordan. K'ejel bajt', ba ainuk ta stojol slok'ib k'aal. Jich la sk'ep sbaik. In te Abraame, k'o ainuk ta bay sk'inal Kanaan stukel. Yan te Lote, ain ta bay lumlum-tik ayik ta stenlej, k'unk'un noptsaj beel ta bay lum Sodoma. Ja'uk me to, te swinkilel lum Sodomae, bakel jmulawiletik, sok wen chopol yot'anik ta stojol Jeowa ta bay nax k'alal.

Jeowa la yalbey ts'iin te Abraame: Te bit'il toy ix smul ta jtojol te lum Sodomae sok te lum Komorae, sok esmaj ix smulik ta bay nax k'alal, jich yu'un yax koon tel, ya me kil teme jich spasojik te bit'il ay sk'opial-ik. Teme ma' jichuke, ya me jna' stojol ts'iin, xi'. Ja'uk me to, te Abraam la sk'opon ts'iin te Diose. Noptsaj ta stojol te Diose, jich la yalbey: ¿Pajal bal yax laj awu'un sok te mach'a amen yot'ane te mach'a toj yot'ane? Teme ay bit'il yax wejt' ley a ta lum lajune' yoxwinik ta jtul te toj yot'anike, ¿ma bal yakuk ak'uxtay te lume, ta swenta te lajune' yoxwinik ta jtul ley a te toj yot'anike? Ma sna' ta pajal ya amil sok te mach'atik amen yot'anik te mach'atik toj yot'anike. ¿Ma bal tojuk yakuk ya iy jchajbanwanej te mach'a swentainej schajbanel spamal balumilal? xi' ta stojol.

La yal ts'iin te Diose: Teme ay ya jta ley a lajune' yoxwinik ta jtul te toj yot'anike, ya me jk'uxtay spisil te lume ta swentaik stukelik, xi'. La sjak' tel te Abraame: Ya to jk'oponat xan ya kal, jo'on te

ts'ubilumon sok te stanil k'ajk'on. Teme ay bit'il jo'eb xan sk'an sta lajune' yoxwinik ta jtul te mach'a toj yot'anike, ¿ta swenta nax bit'il jo'tul xan sk'an, ya bal ajin spisil te lume? xi'. Albot ts'iin: Ma ba jin, teme yu'un ya jta ley a te jo'e' yoxwinik ta jtul ya awale, xi'.

La scha'k'opon xan te Dios te Abraame: ¿Jaxan teme ay nax cha'winik ta jtul ya ata ley a? la yut. Albot yu'un: Ma ba jin, ta swenta bit'il k'ux ta kot'an te cha'winik ta jtul ya awale, xi'. La yalbey xaal: Ma mex awilintayon ja'at te Kajwalat, teme ya jk'oponat xan. ¿Jaxan teme ay nax lajune' scha'winik ta jtul ya ata ley a? la yut. Albot yu'un: Ma ba jpas jich, teme ay nax lajune' scha'winik ta jtul ya jta ley a, xi'. La yalbey xaal: Ya to jk'oponat xan te Kajwalate, ¿jaxan teme tab nax ta jtul ya ata ley a? la yut. Albot ts'iin: Ma ba jin, ta swenta bit'il k'ux ta kot'an te tab ta jtule, xi'.

La scha'k'opon xan ts'iin: Ma mex awilintayon te Kajwalate, teme ya jk'oponat jun xan welta. ¿Jaxan teme ay nax lajuntul ya ata ley a? la yut. Albot ts'iin: Ma ba jin, ta swenta bit'il k'ux ta kot'an te lajuntule, xi'. K'alal laj yot'an ta sk'oponel te Abraame, bajt' ts'iin te Jeowae, in te Abraame, sujt' beel ta sna.

Mal ix k'aal a, k'ojt ta lum Sodoma te cheb ch'ul abatetik. Nakal ta ti' ts'ajk' yu'un te lume k'o staik te Lote. K'alal te Lot la yile, jajch' spatbey yot'anik, la slajin sba ta stojolik. Jich la yalbey: Tatik, ochanik, wayanik ta bay jna te awabatone. Pajel to yax jajch'ex ta beel, la yut. Albot yu'unik: Ma niwan, le'

niwan yax wayotik ta soral xk'ax ajk'ubal, xi'ik.
Ja'uk me to, ma' laj yot'an te Lote, jich yu'un la
sjoinik beel, ochik ta sna. In te Lote, la smak'lin
ta lek, jich we'ik.

Ta k'alal ma to yax wayik a, te swinkilel lum
Sodoma tal sjoytabeyik te snae, spisilik la stsob sbaik
tel, muk' bik'it. La yawtayik te Lote: ¿Banti ay te
winiketik te ochik ta ana ajk' ix? Lok'esbotik tel,
swenta yu'un ya me jna'beytik sbaik, xi'ik. Jich te
Lote, lok' beel sk'opon te lume, la smak te ti'naile.
Jich la yalbey te lume: Kermanotak, ma mex apasik
jich, te melel mulil, la yut. Albot ts'iin: K'eja
aba, utot yu'unik. Jich bayal la yuts'inik te Lote,
k'an stopbeyik te sti' snae. Ja'uk me to te ch'ul
abatetik la yak' tel sk'abik, la snitik ochel ta na te
Lote, la smakik ts'iin te ti'naile. Sok la sk'atbunik
ta ma'sit spisil mach'a stsoboj sbaik ta ti'nail, muk'
bik'it, k'oj yaiyik sleel te ti'naile, ma' wejt' ta
leel yu'unik.

Te cheb winiketik la yalbeyik ts'iin te Lote:
¿Ay to bal mach'a ay awu'un? Ik'a lok'el beel anial-
tak, sok awalanich'an, sok spisil bi ay ma'yuk awu'un
le' ta lum to. Yu'un ya me jintik in lum to, skaj te
bit'il toy ix smulik ta stojol te Diose. Jich yu'un
Dios la stikunotik tel ta sjinel in lum to, xi'ik.
Jich te Lote ba sk'opon te snialtak te sk'oplal ya
yik'beyik te cheb yansilnich'ane. Jich la yalbey:
Konik, lok'anik beel, yu'un yaloj te Diose te bit'il
ya sjin in lum to, la yut. Ja'uk me to, jlabanwanej
yak la skuyik te snialtake.

Yak t'osel tel k'in al a, te ch'ul abatetik la sujik te Lote: Jajch'an, ik'a beel te awiname, sok te cheb awansilnich'nabe te le' ayotik to, swenta yu'un ma me pajaluk yax lajat sok te lume, la yutik. Te bit'il wokol k'an sk'an te Lote, te cheb winiketik la snitik beel ta sk'ab, sok la snitik beel ta sk'ab te yiname, sok la snitik beel ta sk'ab te cheb yansilnich'nabe, te bit'il ayik ta k'uxtayel yu'un te Diose. Jich la slok'esik beel, la yak'ik ta ti' lum.

K'alal lok'esotik yu'unik, jich la yalbey: Anan beel teme ya ak'an yax kuxinat. Ma mex ak'eluy ta apat, sok ma mex komat ta beel ta xch'ixil in stenlej to. Anan beel ta witstikil, swenta yu'un max lajat, la yutik. Te Lot la yalbey: Wokoluk, ma niwan, te Kaj-walexe. Te bit'il la ak'uxtayonik ix te awabatonike, sok te bit'il la awak' kuxinukon, ja'uk me to, max ju' yax anon beel ta witstikil, teme repente obol jba, yax lajon ley a. Ja' lek yax boon ta bay ch'in lum ie nax to, ley yax boon ta anel abi, xi'. Albot yu'unik: Jichuk jiche, la jtabat ak'op in to, ma me jin te ch'in lum ya awale. Suja aba, anan beel ley a, yu'un max ju' bi ya jpas, ja'to teme k'oat ley a, utot. Lok' ix tel k'aal a, k'alal k'ojt ta bay ch'in lum Soar te Lote. Dios la yak' tel ta ch'ulchan ts'iin asupre sok k'ajk' ta bay lum Sodoma sok lum Komora. La jin te lumlumtik, sok spisil te stenleje, sok spisil ma n'a ainemik ley a, sok yawal sts'unubik. In te yinam te Lote, te tik'il ta spate, la sk'eluy ta spat, k'atbuj ta balal ats'am.

Ta sakubel k'in al te Abraam mo beel ta bay la sk'o-pon te Diose, la sk'eluy yil bi yilel te lum Sodomae

sok te lum Komorae, sok spisil te stenleje. Xtomomet nax sch'ail ta lum k'inal la yil, yak ta moel jich bit'il sch'ailel yawil k'ajk'. Ja'uk ne to, ta k'alal Dios la sjin te lumlumtik ayik ta stenlej, la sna' te Abraame, la stikun lok'el beel te Lote ta bay tal te kastikoe, te la sjin te lumlumtik ta bay ainem te Lote.

8. Isaak

Mamalub ta lek te Abraame, ak'bot naj't yorail. Sok bayal ak'bot bendision yu'un te Diose. Te Abraam la yalbey te jtul yabate, te swentainejbey spisil te snae: Albon ta stojol Dios te la spas te ch'ulchane te balumilale te bit'il ma' leyuk ya alebey yinam a te jnich'ane ta bay te yantsilnich'anik te jKananeotike, ta bay nainemon to. Ley mex baat a ta bay jlumal, yu'un ley ya alebey yinam a te jnich'ane, ja' te Isaake, la yut. La sjak' tel te yabate: ¿Jaxan teme ay bit'il ma sk'an sjoinon tel le'to te antse, ya bal kik' beel sujt'el te anich'an ta bay alumal? la yut. Albot yu'un te Abraame: Ma mex awik' beel sujt'el ley a te jnich'ane. Te Diose, te ay ta ch'ulchane, te la yik'on lok' el ta sna te jtate, sok ta jlumal, sok te la yalbon: Ya kak'bey sk'inalin in k'inal to te awal anich'ane, te la yutone, ja' me ya sneeltes beel ta atojol te ch'ul abat yu'une, ley me ya atabey yinam a te jnich'ane. Ja'uk me to, teme ma la sk'an sjoinat tel te antse, libre yax k'oat yu'un te bi la awaloj ta stojol Dios. Ja' nax awenta teme ma ba awik' sujt'el beel ley a te jnich'ane, xi'.

Jich yu'un jich la yal ta stojol Dios te yabat te Abraame. La yik' beel lajunkojt' skameyo te yajwale,

te melel swentainejbey spisil bi la ay ma'yuk yu'un,
 bajt' ts'iin. K'ojt ta sk'inal Mesopotamia, ta bay
 slumal te Nachore. Mal ix k'aal a, yorail ix te yax
 tal ta ja'wej te ach'ixetike, te la yak' kejajuk ta
 yuch'el ja' te kameyoetik ta ti' lum ta bay jok'
 Jich la yal ts'iin: Dios, te Diosat yu'un te Abraame,
 ja' te kajwale, ya kalbat wokol in to: tojtesawon
 beel yo'tik, sok k'uxtaybon te kajwale, ja' te Abraame.
 Le' ayon to ta bay ti' jok', ta bay yax tal ta ja'wej
 te ach'ixetike. Jich yu'un te ach'ix te ya kalbey:
 Wokoluk, kojtesa ak'ib, ak'bon ja' kuch', teme ya
 kute, teme ya yalbon ts'iin: Uch'a, sok ya kak'bey ja'
 yuch' uuk te akameyoe, teme ya yutone, ja'uk me to
 tsabil awu'un yu'un te awabat Isaak. Jich me ya jna'
 stojol bit'il yu'un ya ak'uxtaybon te kajwale, xi'.

Lajel to yot'an ta sk'oponel Dios a, tal te
 Rebekae, te yantsilnich'an te Betuele, te snich'an
 Nachor, ja' te yermano sba sok te Abraame, skajnuk'
 tajej tel te sk'ibe. In te antse, wen t'ujbil, sok
 ma' tabiluk ta winik. Ko beel ta bay jok', la snojes
 sk'ib, k'an sujt'uk beel. Jich yu'un te abate animal
 ba sk'opon, jich la yalbey: Yakuk awak'bon tebuk ja'
 kuch' ta ak'ib, la yut. La sjak' tel te antse: Uch'a,
 tatik, la yut. Ora la skojt'es sk'ib ta sk'ab, la
 yak'bey ja' yuch'. K'alal laj yot'an te bit'il la
yak'bey ja' yuch', la yalbey: Ya jlikbey ja' yuch'
 uuk te akameyoe, ja'to teme laj yot'anik ta yuch'el
 ja', xi'. Jich yu'un ora la skojk'an sbal te sk'ibe,
 animal ba slik xan ta jok', la slikbey ja' yuch'
 spisil te kameyoetik yu'un. Bayal aan yot'an te winik
 yu'un, ma' k'opoj yu'un, la snop ta yot'an teme yu'un

Dios tojtesot yu'une.

K'alal laj yot'anik ta yuch'el ja' te kameyoetike, te winik la yak'bey jlijk' ualil pasbil ta k'anal ta-k'in, sok cha'lijk' yual snuk' sk'ab, sok la sjak'bey ya:y: „Mach'e yal snich'anat, sok albon kaiy teme yax ju' yax ochon ta bay sna te atate? la yut. La sjak' tel te ach'ixe: Ja' yantsilnich'anon te Betuele, te Nachor sbiil te state, la yut. Sok la yalbey xaal: Ay swe'el akameyo ta bay jna, sok ay bay yax ju' yax wayat, la yut. Jich yu'un la stinan sba te winike, la slajin sba ta stojol te Diose. Jich la yal: Wokol yalbon te Jeowae, te Dios yu'un te kajwal Abraam, te bit'il la sk'uxtaybon te kajwale, la stojteson ta be, la yik'on tel ta bay te yermanotak te kajwale, xi'

Animal bajt' te ach'ixe, spisil k'o scholbey ya:y te sme' ta sna. Ay xilel te Rebekae, Laban sbiil, animal ba sta tel te winik ta bay jok'. K'alal la yil bit'il yich'oj ualil sok yual snuk' sk'ab te yits'ine, sok te albot yu'une: Te winike, jich la yalbon abi, te xi'e, tal sk'opon. Sjoinej te kameyoetik ta bay jok' k'o sta. Jich k'o yalbey: Wokol yal te Diose, la', „Bistuk k'ejel ayat? La jots'tesbat ix te jnae, sok ta bay yax ain te akameyoe, la yut. Jich och ta na te winike, in te Labane la stil te kameyoetike, la yak'bey swe'elik. Sok la yak'bey ja' spok yakan a te winike, sok te mach'atik sjoineje. K'an smak'lin ts'iin. Ja'uk me to, la yal: Max we'on, ja'to teme neel la kalbat te aiyej albilon tel, xi'. Albot yu'un: Ala kaiytik jiche, utot.

La yal ts'iin: Jo'on yabaton te Abraame. Bayal

ak'bot bendision yu'un Dios te kajwale, ak'bot bayal sok
 schij, sok swakax, sok sakil tak'in sok k'anal tak'in,
 abatetik, sok kameyoetik, sok mulaetik. K'alal me'el
 ix a te Sarae, ja' te yinam te kajwale, bejk'aj yal.
 Spisil ak'bot swentain ts'iin yu'un te state. In te
 kajwale, la yak'bon kal ta stojol Dios: ma me leyuk ya
 alebey yinam te jnich'ane ta bay te jKananeoetike, ley
 mex baat a ta bay kermanotak ta jlumal, yu'un ley ya
 alebey yinam a te jnich'ane, la yuton. Jich yu'un
 k'alal julon nax ta bay jok', la jk'opon te Diose:
 Jeowa, Dios yu'un te kajwal Abraam, teme yu'un ya atoj-
 teson ta ora to, te bit'il le' ayon to ta bay jok',
 teme ay ach'ix tal ta ja'wej, teme ya kalbey: Ak'bon
 tebuk ja' kuch' ta ak'ib, teme ya kute, teme ya yalbon
 ts'iin: Uch'a jiche, sok ya jlikbey ja' yuch' uuk te
 akameyoe, teme ya yutone, ja'uk me to mach'a tsabil
 yu'un Dios swenta yu'un ya yinamin te snich'an te kaj-
 wale, xoon ta stojol. Ma to xlaj kot'an ta sk'oponel
 Dios ta kot'an a, tal te Rebekae, skajnuk'tayej te
 sk'ibe. Ko beel ta ja', la slik ja' ley a. La kalbey
 ts'iin: Yakuk awak'bon ja' kuch', la kut. Ora la
 skojt'es sk'ib, la yalbon: Uch'a jiche, sok ya kak'bey
 ja' yuch' uuk te akameyoe, la yuton. La jak'bey
 ts'iin: ¿Mach'a yal snich'anat? la kut. La yalbon:
 Yal snich'anon te Betuele, te Nachor sbiil te state, la
 yuton. Jich yu'un la kak'bey jlijk' ualil, sok cha'-
 lijk' yual snuk' sk'ab. Sok la jtinan jba, la jlajin
 jba ta stojol te Jeowae, te Dios yu'un te kajwal
 Abraam, ja' yu'un la stojteson tel ta be, swenta yu'un
 ja' ya kak'bey yinamin te yal snich'an te yermanoe.
 Jich yu'un, teme ya ak'uxtaybon te kajwale, albon kaiy

Mok teme max ak'uxtaybon, albon kaiy xaal. Tawal yax chajbajon a, xi'.

Jich yu'un la sjak' tel te Labane, sok te Betuele: Yu'un nanix jich ya sk'an te Diose, max ju' bi ya kaltik jo'otik. Ilawil, ley ay a te Rebekae. Ik'a beel, ya awak'bey yinamin te snich'an te awajwale, jich bit'il la yal te Diose, xi'ik. K'alal la yaiy stojol te yabat te Abraame te bit'il jich la yalike, la slajin sba ta stojol te Diose k'alal lum. In te abate, la slok'es platoetik pasbil ta sakil tak'in sok ta k'anal tak'in, sok k'u'uletik, la yak'bey te Rebekae. Sok ay bayal bi la yak'bey uuk te xilele sok te sme'e. We' ts'iin sok te mach'atik sjoinej tele. Wayik.

Sab jajch', jich la yal: Tikunawon beel ta stojol te kajwale, la yut. Jich yu'un la sjak' tel te xilele sok te sme'e: Maliya xan te ach'ixe joinawotik lajune' xan k'aal, patil yax baat sok, la yutik. Ja'uk me to, la yal: Max akomonik, te bit'il yak'ojbon ix bendision te Diose. Tikunawon sujt'el ta stojol te kajwale, la yut. La sjak'ik tel ts'iin: Ja' lek ya kik'tik tel kich'beytik sk'op te ach'ixe, xi'ik. Jich la yik'ik tel te ach'ixe. ¿Ya bal ak'an ajoin beel in winik to? la yutik. Yakuk, ya join beel, xi' ts'iin. Jich la yak'ik beel te Rebekae, sok te skilaroe, sok te yabat te Abraame sok te swiniktake. La sk'ambeyik bendision ta stojol te Rebekae, jich la yalik: Kits'inat, ayuk me bayal awa'altak, sok tsala jayeb awajkontro, xi'ik yu'un. Jajch' ts'iin te Rebekae, sok te abatetik yu'une, moik ta spat kameyoetik, la sjoinik beel te winike. Jich bajt'ik.

Mal ix k'aal a, baem ta sk'oponel Dios ta k'alk'al-
tik te Isaake. La stoy sit, la yil tal te kameyoetike.
Ja' nanix jich uuk te Rebekae, la stoy sit, la yil te
Isaake, ko tel ta spat te kameyoe. Jich te Isaak la
yik' yinamin te Rebekae, bayal k'ux ta yot'an la yaiy,
jich muk'ub k'in al la yaiy te Isaake.

9. Jakob

Te Isaak ay cheb snich'nab, lo'alalaetik. Jakob
sbiil te jtule, Esau sbiil te yane. In te bankilale,
ja' te Esaue, ts'i'wil snopoj stukel. Yan te Jakobe,
jun yot'an ay ta sna stukel. Jun k'aal jul tel ta
ts'i'wej te Esaue, luben tel. La yil payal ta k'ajk'
ch'in chenek'. La sk'ambey te Jakobe: Ak'bon jk'ux,
yu'un lubenon tel, xi'. La yal ts'iin te Jakobe:
Chombon te bit'il awich'oj bendision atukel te bit'il
ba-alalat, xyut. La yal ts'iin te Esaue: Bistuk
ku'un te bit'il kich'oj bendision, te melet lajelon ix
yu'un wi'nal? xi' Ya jchombat jiche, xi' sok te
Jakobe. Jich la schombey. In te Jakobe, la yak'bey
chenek' sk'ux.

Patil to, te bit'il max yil ix k'in al te Isaake
yu'un wen mamal ix, la yik' tel te Esaue: Jnich'an,
mamalon ix, nopol xk'ojt korail, jich yu'un ja' lek
xba ale tel ti'bal awak'bon jti', ya kak'bat bendision,
xi'. Jich bajt' ta ts'i'wej te Esaue. In te yinam
Isaak, Rebeka sbiil, la smuktay te Esau te bit'il jich
albot yu'un te state, ba yalbey yaiy te Jakobe: Ja'
lek xba amil ch'in chiwo, ich'a tel awak'bey sti' te
atate, swenta yu'un ja'at ya yak'bat bendision, xi' te

Rebekae. Jich te sme' la spay te ti'bale, la yak'bey snujk'lel chiwo ta snuk', ta sk'ab. Jich te Jakob ba yak'bey ti'bal sti' te state. La yal ts'iin te Isaake: „Ja'at bal, jnich'an? xi'. Jo'on Esauon, xi' te Jakobe. Ilawil bi la jpasbat, jajch'an, we'an, swenta yu'un jo'on ya awak'bon bendision ta stojol Dios, xi'. La yal ts'iin te Isaake: „Bit'il la ata ta ora te ti'bale? xi'. Ja' la skoltayon te Jeowae, xi' te Jakobe. Noptsajan tel kaiy teme melel te Esauate, xi' te state. Jich la spik ya iy. La yal ts'iin: Sk'op te Jakob ya kaiy, ja'uk me to, ja' nix sk'ab te Esaue, xi'. Jich ma la sna'bey sba, yu'un bayal stsotsil sk'ab, jich bit'il sk'ab te Esaue. Jich la yak'bey bendision te Jakobe. Bayal ya yak'bat bendision te Jeowae, ya yich'at ta muk' yanlumetik, ya yak'bat bendision te awawal ats'unube, muk' yax k'oat atukel, xi' sk'oplal te Jakobe.

Bael to a te Jakobe, jul tel te Esaue. Jajch'an, we'an, jtat, ak'bon bendision, xi' te Esaue. Nijk' yot'an te Isaake. „Mach'aat? xi'. Jo'on Esauon, xi' „Jaxan te mach'a xtaluk ajk' ix la yak'bon ti'bal jti', sok la kak'bey bendision stukel, mach'a kati a? xi'. Tulan k'opoj te Esaue: Ak'bon bendision uuk, jtat, xyut. Max ju', ja' la yich'bat abendision te awits'ine, la slo'layat, xi'. Ok' ts'iin te Esaue. Bayal la slab-ot'antay yits'in yu'un. La yal ta yot'an: Schebal ix welta la slo'layon te kits'ine, ta k'alal yax laj te jtate, ya jmil te kits'ine, xi'. Te sme' ba yalbey ya iy te Jakobe bit'il chapal sk'oplal yu'un te sbankile. Anan beel, maliya sikub yot'an te abankile, xi'. Jich bajt' te Jakobe. Mal ix k'aal a, way ta be, la sbusan

ton sts'anjolin, way ts'iin. Waychej ts'iin te Jakobe. La yil ay tejk'abal ipajem ta lum k'inal, k'oem ta ch'ulchan te sjole. Koel moelik ch'ul abatetik ley a. Sok la yil tek'el ley a te Jeowae, te la yalbeye: Jo'on Jeowaon, Dioson yu'un te Abrame, Dioson yu'un te Isaake. Ja' ya kak'bat alumalin te lum k'inal ta bay wayalate, xi' Jich yipal ats'umbal yax k'ojt te bit'il ts'ubil lum, sok spisil lum yax ak'bot bendision ta awenta, xi' sk'op-lal. Sok joinejat, ya jkanantayat bayuk yax baat, ma jpijt'esat, xi' te Jeowae. Wijk' sit te Jakobe, la yal ts'iin: Le' ay te Jeowae, ma la jna' stojol, xi' Sab jajch' te Jakobe, la spas skajtijib smajt'an Dios ley a. Sok jich la yal ta stojol Dios: Teme yu'un ya sjoinon spisil ora te Diose, sok teme ya skanantayone, ya yak'-bon jk'u' jpak', jwe'el, jich yax junaj kot'an ta stojol te Jeowae, spisil bi la ya yak'bon, te slajunebal ya kak'bey smajt'anin junuk, xi' te Jakobe.

Bayal ja'wil ta patil, te bit'il ay ix bayal sk'u-lejal te Jakobe, sok ay ix bayal schansbalam, ay ix bayal snich'nab, k'an sujt'uk beel ta sna, ja' nax la xi' te Esaue. Ja' la sna' teme yax laj ta milel yu'une. Ta be la yaiy stojol, tal ix te Esau, bajk' ta jtul swiniktak sjokej tel. Bayal xiw te Jakobe, la sk'opon Dios: Koltayawon ta sk'ab te Esaue, jich bit'il awalojbon te ya akanantayone, xi'. La sneeltesbey beel smajt'an chambalametik te Esaue. Stukel jil ta be te Jakobe, sjunal ajk'ubal ay mach'a la stsak sba sok ley a. Pijt' sts'akawil ya' te Jakob yu'un. La yal ts'iin te yane: Iktayawon, sak ix k'inal, xi'. Ma jkoltayat, ja'to teme la awak'bon bendisione, xi' ts'iin te Jakobe. Jich ak'bot bendision yu'un, sok ak'bot yan

sbiil, Israel sbiil k'oijt te Jakobe, yu'un la yaivy tsa-
law, sok la yilbey sit te Diose. Ta k'alal tal te
Esaue, te Jakob la spatbey yot'an, la yutsilk'opon.
Jich laj yot'an te Esaue. In te Jakobe, la yalbey wo-
kol te Diose. La spas skajtijib yak'bey smaajt'an te
Jeowae, te Dios yu'un Israele.

10. Jose

Te Jakobe, ay lajchay tul snich'nab. In te its'
inale, Jose sbiil. Bayal k'ux ta yot'an te state, la
spasbey wen t'ujbil sk'u', bayal ta jpol sts'ibal. Yan
te yantik snich'nab te Jakobe, amen yot'anik stukelik.
la stsaytayik te Joseje, bayal la slabanik. Jun k'aal
te Jakob la stikun beel te Joseje ta bay baemik ta
kananchij te sbankiltake. Baan, ilawil teme lek ayik
te abankiltake, xtal awalbon kaiy ts'iin, xi'. Jich
bajt' te Joseje, namal to ay tel la yilik te sbankil
take, jich la yalbey sbaik: Jmiltik, jch'objbeytik
sbak'etal ta jok', laj ta ti'el ta chambalam sbak'etal,
xootik me ts'iin, xi'ik. K'alal la yaivy stojol te
Rubene, te bankilale, jich la yal: Ma ba jmiltik, ja'
nax ya jch'oijtik beel ta jok', xi'.

Jich yu'un k'alal k'oijt te Joseje, te sbankiltak
la spojbeyik te sk'u'e, la sch'ojik beel ta takin jok'
Najk'ajik ts'iin, kajik ta we'el. La yilik tal tsobol
kameyoetik te yax bajt'ik ta Ejipto skuchojik yikats,
smakojik beel Midianetik. La yal ts'iin te Judae, ja'
lek ya jchontik te Jose ta sk'ab Midianetik, xi'. Jich
yot'anik spisilik. Jich yu'un la slikik lok'el te Jose
ta jok', la schonik ta sk'ab Midianetik, tab peso
stojol bajt' ta chonel. Jich ik'ot beel ta Ejipto te

Joseje. In te sbankiltake, la yich'beyik jilel sk'u' te Joseje te ak'bot yu'un te state, la sbalanik ta sch'ich'ei chiwo, ba yak'bey yil te state: Ilawil, la jtamtik in to, ¿ja' bal sk'u' te Joseje? xi'ik. La yal ts'iin te Jakobe: Ja' sk'u' te jnich'ane, xi'. Yu'un nanix laj ta ti'el ta chambalam jiche, xi' yu'un. Jich yu'un bayal k'aal la yok'tay te snich'ane. In te snich'nabe k'an smuk'tesbey k'inäl yaüy te statike, ja'uk me to, xujt' ma ba muk'ub k'inäl la yaüy.

K'alal k'oörtik ta Ejipto te Midianetike, la schon-ik te Jose ta sk'ab jtul yabat te muk' ajwalile. In te yajwale, la yil bit'il ay bayal sbijil yot'an te Joseje te melel ay ta stojol Dios stukele. Jich yu'un la yak' ochuk ta martomoil, la yak' ta sk'ab spisil sbiluk. In te Jeowae, la yak'bey bayal bendision ta stojol, ta swenta te Joseje. Ja'uk me to, lebil ta k'op te Joseje, jich yu'un te yajwal la yak' ta chukjibal te Joseje. Cheb ja'wil ain ley a. Ay swayich te muk' ajwalil Paraon. Ma la sna' stojol bi swentailuk. La yal te jtule: Ya sna'bey swentail te Joseje, xi' sk'oplal. Jich lok' ta chukjibal te Joseje, tal ta ik'el yu'un te ajwalile, la scholbey yaüy te ajwalil bi swentailuk te swayiche, te bit'il jukeb ja'wil yax tal wi'nal ta spamal k'inäl Ejipto. Ja' lek yax och ta martomoil in winik to, te melel ay ta yot'an te espiritu yu'un Dios, xi' sk'oplal Jose yu'un te muk' ajwalile. Jich la yich' tulan yat'el te Joseje. Jukeb ja'wil la stsob ixim ta spamal lum Ejipto. K'alal tal wi'nal ay tsobil ixim ta Ejipto, ma la yaüyik wi'nal stukelik. Ta spamal balum-ilal ay tal smanik ixim ta Ejipto, yu'un jukeb ja'wil tub te ixime.

Te bit'il ay ta wi'nal te Jakobe, jich la yalbey te snich'nab: Baanik ta Ejipto, mambotik tel ixim swenta yu'un max lajotik ta wi'nal, xi'. Jich bajt'ik, k'o sjak'ik ixim ta stojol te Joseje. In te Joseje la sna'-bey sba te sbankiltake, ja'uk me to, ma la sna'beyik sba te Jose stukelik. Ak'botik ixim yu'un te Joseje, sujt' beel ta snaik. Ta yan patil, cha'bajt'ik xan ta Ejipto, k'o sjak'ik xan ixim ta stojol te Joseje. Sok la yik'ik beel te yan its'inal xaal, Benjamin sbiil, yu'un jich albot beel yu'un te Joseje: Ma me xtal awilbon xan sit ta yan welta, ja'to teme la awik' tel te awits'ine, utot beel yu'un. K'alal k'ojtik, la slajin sbaik ta stojol te Joseje, la yalbeyik bayal wokol ta stojol. In te Joseje, la smak'lin ta lek, la schombey ixim, la stikun beel ta snaik.

Ma to bay xk'ubik beel a, la stikun beel yabat te Joseje: „Bistuk jich la apasik, te la awelk'ambeyik stasa te muk' ajwalile? xi' k'oel. Ma'yuk bi la jpiktik xujt'uk, ilawil teme ay bi nak'al ta jchojak'tik ya ata jiche, xi'ik. Taot ts'iin te stasa te muk' ajwalile. Ay ta schojak' te Benjamine. Jich sujt'ik beel, ba sk'ambeyik perdon te Joseje. Te bit'il k'an jiluk ta chukel te Benjamine, bayal bik'tajik ta stojol te Joseje. Te Judae, k'an sjelolin jilel ta chukjibal te Benjamine, swenta yu'un yax kol beel stukel, te melel bayal k'ux ta yot'an te jtatike, xi'ik. K'alal laj yot'an ta yilel yot'anik te sbankiltake, patil te Jose la sk'opon: Jo'on Josejon, swenta akolelik te la sneelteson tel ta Ejipto te Diose, xi'. Sok max amel awot'anik te bit'il amen bi la apasbonike, te melel swenta akolelik k'ojt yu'un te Diose, xi' te Joseje.

Te bit'il jo'eb xan ja'wil sk'an te wi'nale, ja' lek xtalat le' to, sok ik'a tel te jtatike, xi'. Jich tal te Jakobe, sok lajune' schanwinik ta jtul ta spsilik. Lebot sk'inalik ta Ejipto. Bajk' ja'wil ainik ley a te Israeletike.

11. Balaam

La yil te muk' ajwalil yu'un Moab, Balak sbiil, bit'il tsalot yu'un Israel te Amorreoetike. Bayal xiw yot'anik te jMoabetike, te bit'il tsobolik te Israeletike. La yal te Balake: Ya me stsalotik in lum to, ya me snutsotik ta yalel, xi' Jich yu'un la stikun ta ik'el te Balaam sbiil, jich la yalbey: Ay lum talem ta Ejipto, pujk'emik ta spamal balumilal, ley julemik to ta bay ayon. La' me jiche, ya me ak'am-bon kastiko ta stojol in lum to, yu'un jelawen yip ku'un. Ya niwan xju' ku'un te ya kejach'entes, sok te yajnuts lok'el ta jk'inal. Melel jna'oj stojol bit'il te mach'a ya ak'ambey kastiko ta stojol, yax k'ojt kastiko ta stojol, in te mach'a ya ak'ambey bendision ta stojol, yax k'ojt bendision ta stojol, xi' beel sk'op.

Jich bajt' te mamaletik yu'un Moab, k'o sk'op-onik te Balaame, yich'objey beel smajt'an ta sk'abik. La yalbeyik yay bi xi' sk'op te Balake. La yalbey ts'iin te Balaame: Wayanik yo'tik, ya kalbeyex awaiyik ts'iin bi la yax alboton yu'un te Diose, xi' Jich la sjoinik jilel te Balaame. K'oponot yu'un Dios ts'iin te Balaame, jich albot: ¿Ban talemik te winiketik ajoinej? utot. La yal te Balaame: Te

Balake, te muk' ajwalil yu'un Moab, la stikun ta jtojol, jich lâ yal tel: In lum to, te lok'emik tel ta Ejiptoe, spukoj sbaik ta balumilal. Jich yu'un xtal ak'ambon kastiko ta stojol, swenta yu'un jich me yax ju' ku'un slok'esel, xi' tel sk'op, xi'. Albot yu'un te Diose: Ma mex ajoin beel, sok ma mex ak'ambey kastiko ta stojol te lume, yu'un yich'oj bendision ku'un, utot. Jich jajch' ta pajt'ajil te Balaame, la yalbey te rensipaetik tikumbilik tel yu'un te Balake: Sujt'anik beel ta alumalik, yu'un max yak'on te Diose te ya joinex beel, la yut. Jich jajch'ik te rensipal etik yu'un Moab, jul yalbeyik yaiy te Balake: Te Balaame ma la sk'an sjoinotik tel, xi'ik julel.

Jich yu'un te Balak la scha'tikun xan yantik rensipaetik, k'ax jich yat'elik te bit'il te yantik la stikune. K'o sk'oponik te Balaame, jich la yal beyik: Jich la yal tel te Balake; wokoluk, xtal ak'oponon. Ya me kak'at ta ich'el ta muk', sok ya me jpas spisil bi la ya awalbon. Xtalat jiche, ya me ak'ambon kastiko ta stojol te lum ya kale, xi' tel sk'op, xi'ik. La yal te Balaame: Manchuk me yakuk yak'bon sna nojel ta k'anal tak'in sok sakil tak'in, max ju' ya jch'aybey sk'op te Dios ku'une, xujt' ma'yuk bi yax ju' ku'un spasel. Wokoluk jiche, wayanik yo'tik, ya me kaiy stojol bi yax alboton yu'un te Diose, xi'. Ta ajk'ubal k'oponot yu'un Dios te Balaame, jich albot yu'un: Teme ay winiketik yax tal yik'ex beel, jajch'an, joina beel ts'iin. Ja'uk me to, ya me apas te bi la ya kalbate, utot.

Jich jajch' ta pajt'ajil te Balaame, la schajban

smula, la sjoin beel te rensipaletik yu'un Moab. Ilin Dios ta stojol te bit'il bajt'. Jich te ch'ul abat yu'un Dios la stejck'an sba ta stojol ta be. In te Balaame, kajal ta mula yak ta beel, sjoinej beel cheb abatetik yu'un. La yil te smulae te bit'il makbot sbe yu'un te ch'ul abat yu'un Dios, tek'el ta be, stuchoj spunyal ta sk'ab. Jich la yiktay te be te smulae, och beel ta akiltik. Jich yu'un te Balaam la smaj te smulae, k'an stojtesel sujt'el ta bay te bee. Ja'uk me to te ch'ul abat yu'un Dios la stejck'an sba ta bay sbelal ts'usubiltik, te xcha'mejch'el ay ts'ajk'. K'alal te mula la yil te ch'ul abat yu'un te Diose, la slak' te ts'ajk'e, la stenbey yakan te Balaam ta ts'ajk'. Jich te Balaam la scha'maj xan te smulae. Jelaw beel te ch'ul abat yu'un Dios, la stejck'an sba ta bay chujk'ul te bee, ta bay max k'ax ni ta sk'exen ni ta swa'el. K'alal te mula la yil te ch'ul abat yu'un Dios, pajk'aj sok te Balaame. Jich ilin te Balaame, la smaj ta te' te smulae. Jich te Dios la sjambey sti' te mulae, k'oponot yu'un ts'iin te Balaame: ¿Beluk la jpasbat, te bit'il oxeb welta la amajon ix? utot yu'un. Te Balaam la yalbey ts'iin te smulae: Yu'un la alabanon. Te ayuk jpunyal kich'oje, ya jmilat in to, la yut. Albot yu'un te mulae: ¿Ma bal amulaon? Spisil ora yax moat ta jpat. ¿Ay bal jich jpasobbat? utot. La yalbey: Ma'yuk, xi'. Jich yu'un te Dios la sjambey sit te Balaame, la yil tek'el ta be te ch'ul abat yu'un te Diose, stuchoj spunyal ta sk'ab. Jich te Balaam la slajin sba ta stojol. Albot yu'un te ch'ul abate: ¿Bistuk oxeb welta la amaj te amulae? Ilawil, lok' tel

jmakat ta be, yu'un amen te bi anopoj ta awot'an. La yilon te amulae, ora la sk'ejsba ta jtojol. Te manmanchuk lajuk sk'ejsbae, ya jmilat yo'tik te jichuke Yan te amulae, ya kak' kuxinuk stukel, xi' Te Balaame la yalbey ts'iin te ch'uul abat yu'un te Diose: Jtaoj jmul, yu'un ma la jna' stojol teme ja'at te tek'elat ta be. Ja'uk me to, ya sujt'on beel, teme jich ya ak'ane, xi' Albot yu'un te ch'uul abate: Joina beel in winiketik to. Ja'uk me to, jich mex awal te bit'il ya kalbate, xi' Jich te Balaame la sjoin beel te rensipaletik tikumbilik yu'un te Balake

K'alal la yayi stojol te Balake te tael ix te Balaame, lok' beel sta tel ta be. Te Balaam albot yu'un te Balake: La jtikunat ta ik'el. ¿Bi yu'un ma' talat? ¿Yu'un bal max ana' stojol bit'il yax ju' ya kak'at ta ich'el ta muk'? utot. Te Balaam la sjak' tel: Talon ix. Ja'uk me to, bi ya kut yax k'opojon yo'tik. Te bit'il ya yak'bon kal te Diose, ja' nax me ya kal, xi'.

Ta yan k'aal te Balak la yik' beel te Balaame, mo beel sok ta bay toyol wits, ta bay chikan pukajtik ley a te lum Israele. Te Balaam la yalbey ts'iin te Balake: Maliya me le'to ta bay skajtajib milbil smajt'an te Diose. Yax ba kaiy stojol bi la yax alboton yu'un te Diose, xi'. Tal k'oponotuk yu'un ts'iin te Diose, jich albot yu'un: Sujt'an beel ta stojol te Balake, jich mex awalbey, utot. Jich sujt' beel sk'opon te Balake: ¿Bi ya kut ya jk'ambey kastiko ta stojol te lum te bit'il ak'bot ix bendision yu'un te Diose? Kanantabil yu'un te lum yu'une, jelawen yutsil,

sok ma stak' ta ajtayel, xi' julel. Te Balak la yalbey ts'iin te Balaame: ¿Bi la apas? La kik'at tel swenta yu'un ya ak'ambon kastiko ta stojol kajkontro. Ja'uk me to, la ak'ambey bendision ta stojol xi' Albot yu'un te Balaame: ¿Ma bal la kalbat te bi la ya yak' bon kal te Diose, ja' nax me ya kal abi ma bal lajuk kutat? utot.

Te Balak la yalbey ts'iin: Xtalat ta bay ya awil spisil te lume. Olil nax la awil in to. Ley mex ak'ambon kastiko ta stojol ts'iin, la yut. Jich la yik' beel te bay wits Piska. Albot yu'un te Balaame: Maliya le'to ta bay skajtijib milbil smajt'an te Diose, yax ba kaiy stojol bi la yax alboton yu'un te Diose, xi'. Tal k'oponotuk yu'un ts'iin te Diose, albot bi la yax k'o yalbey ya'y te Balake. Jich sujt' tel ta bay te Balake. Albot yu'un: ¿Beluk la yalbat te Diose? utot yu'un. Jich la yal bit'il albot yu'un: Te Diose, yak'objey bendision te lume, ma ba sujt'es sk'op stukel. Ma ba staojbey smul te lume, ma ba yilobjey smul. Sjoinej te Diose, bin nax yutsil te lume, xi' sk'oplal yu'un. La yalbey ts'iin te Balake: Teme max ju' ak'ambon kastiko ta stojol te lume, ja' lek max ak'ambey bendision xaal, xi'. Ja'uk me to, la yal te Balaame: ¿Ma bal la kalbat, te bi la ya yak'bon kal te Diose, ja' nax me ya kal, ma bal lajuk kutat? xi'

Te Balak la yalbey xaal te Balaame: La' me, ya kik'at beel ta yan wits, ley me ya ak'ambon kastiko ta stojol a, xi' Jich la yik' beel ta ni'wits Peor. Ja'uk me to, te bit'il la sna' stojol te Balaame te

ya sk'an te Diose te ya yak'bey bendision te Israele, jich yu'un la stoy moel sit, la yil te lume pukajtik ta nailpak' yu'unik. Jul ta stojol te Espiritu yu'un te Diose. K'opoj ts'iin: Jelawen yutsil kati te lum Israele. Dios la yik' lok'el tel ta Ejipto, la yak' bey stulanil yot'anik, ya me stsal spisil yajkontro, xi' sk'oplal yu'un. Jich yu'un te Balak ilin ta stojol te Balaame, la smajuley sk'ab. La kik'at tel, swenta yu'un ya ak'ambon kastiko ta stojol te kajkontroe. Ja'uk me to, oxeb welta la ak'ambey bendision ta stojol. Jich yu'un, baan ta ora. K'an kak'at ta ich'el ta muk', ja'uk me to ma la yak'at a te Diose, xi' Albot yu'un te Balaame: „Ma bal jichuk la kalbey te abatetik awu'une, manchuk me yakuk yak'bon sna nojel ta k'anal tak'in sok sakil tak'in te Balake, max ju' ya jch'aybey sk'op te Diose. Te bit'il nix yax alboton yu'un te Diose, ja' nax me ya kal, xoon la awaiy. In to, yax boon ix ta jlumal. Jich yu'un, la' me, ya kalbat awaiy bit'il ay sk'oplal in lum to, xi'. La yal ts'iin: Ta swenta Israel ya mex chiknaj te Mach'a yax mandalaj, sok te mach'a ya yaiy tsalaw, xi' sk'oplal yu'un. Jich sujt' beel te Balaame, in te Balake, bajt' ta sna.

12. Moises

Ayik ta lum Ejipto te Israeetike, bayal esmajik, bayal tsobajik ta yalel. Jich yu'un la yal te muk' ajwalil yu'un Ejipto: Bayal bolemik te Israeetike, xi'. Teme ay bit'il jajch' k'op yu'unike, ya me stsalotik te jo'otike, xi'. Ma mex esmajik xan, xi'. Jich yu'un k'axemtik la yuts'inik te Israeetike, te bit'il ayik ta mosoil ta lum Ejipto. K'ax yot'anik ta abtinel te Israeetike. Sok la yal mandal te muk' ajwalile, aka lajuk ta milel te alaetik te yax bejk'ajik ta swenta te Israeetike.

Ay bejk'aj sch'in nich'an jtul Israel-winik, wen t'ujbil te ch'in kereme. Jich yu'un oxeb u nak'ot yu'un te sme'e. Te bit'il ma' ju' ix ta nak'el te alale, la spasbey sch'in jalbil moch, ley la swaytes a, la st'uman ta ba ja'. K'ejel k'o tejk'ajuk swix te alale, la smaliy yil bit'il yax bajt' ta lajel. Tal yantsilnich'an te muk' ajwalile, k'o ya iy atimal ta muk' ja' La yil te ch'in jalbil moch kajal ta ba ja'. Jich la stikun beel jtul abat, ba yich' tel te moche. La yil yak ta ok'el te ch'in alale, k'ux ta yot'an la ya iy. Yal snich'an Israeetik in to, xi' sk'oplal. Jok'ibot yu'un swix te alale: „Ya bal ak'an yax ba kik' tel jtul Israel-ants, swenta yu'un ya schu'undes te alale? xi'. Yakuk, xi' te yantsilnich'an te muk' ajwalile. Jich bajt' te ach'ixe, ba yik' tel sme' te alale. Tal ta ik'el ts'iin. Jich albot yu'un te yantsilnich'an te muk' ajwalile: Kanantabon in alal to, ch'itesbon a, ya kak'bat stojol ak'ab yu'un, xi' Jich la yik' te alal

te sme'e, la sch'ites. Ch'i yu'un, ba yak'bey ta swenta te yantsilnich'an te muk' ajwalile. Ak'bot sbiil te alale, Moises sbiil k'oajt yu'un. Jich och ta swenta te muk' ajwalil te Moisesese, ch'i ta swenta, bijub ta lek.

Te Moisesese tsabil yu'un Dios swenta yu'un ya skol-tay te Israeletike, te bit'il ayik ta mosoil ta lum Ejipto. La sna'bey yolij sba te yermanotake, te bit'il ayik ta uts'inel yu'un te Ejiptoetike, yot'an skoltay. Jun k'aal la yil ay jtul Ebreo-winik, laj ta ejch'entesel yu'un jtul Ejipto-winik. Jich te Moises, la smil te Ejipto-winike. La snak'bey sbak'etal, la skuy max na'ot stojol. Ja'uk me to, chiknaj yajwal ts'iin. Jich yu'un xiw te Moises, lok' ta anel, yu'un k'an lajuk ta milel yu'un te muk' ajwalile. K'o ainuk ta sk'inal Madian, ley la sta yinam a, och skanantabey schij te Jetroe, te snialmamal te Moisesese. Cha'winik ja'wil ain ley a te Moisesese.

Ay ta jochol k'inal te Moisesese, yakal skanantabel schij te Jetroe, la yil yak ta tilel pejt' wamal, ma ba xk'ajk' ts'iin. Chiknaj ley a sch'ul yabat te Jeowae. La yal te Moisesese: Yax ba kil bit'il ay a te max k'ajk' te wamale, xi'. Jich noptsaj beel ley a te Moisesese. Albot yu'un te Diose: Moises, ma mex nop-tsajat tel, lok'esa axanab, yu'un ch'ultesbil te lum ta bay tek'elat, xi'. Jich albot xan yu'un te Diose: Jo'on, Dioson yu'un te atate, Dioson yu'un te Abrame, Dioson yu'un te Isaake, Dioson yu'un te Jakobe, xi' Jich la smuk sit te Moisesese, yu'un la xi' yilbey sit te Diose. Albot yu'un te Jeowae: Kiloj bit'il ayik ta mosoil te Israeletike, ya jna'bey yolij sbaik, jich

yu'un tal jkoltay lok'el ta sk'ab te Ejiptoetike, tal kik' beel ta yan lum ta bay ay wen lek k'inal, xi' Baan, albeya te muk' ajwalil yu'un Ejipto te bit'il ya awik' beel te Israeetike, xi'. Sok jich yax k'o awal-bey te Israeetike: Ja' la stikunon tel te Jeowae, te Dios awu'unike, yu'un ya la sna'bat yolil abaik, ya la skoltayex ta sk'ab te Ejiptoetike, ya me awut, xi' te Diose.

Jich te Moises ba sk'opon te muk' ajwalil yu'un Ejipto: Jich ya yal te Jeowae, te Dios yu'un te Israeetike, ya la me awak' beel te lume, aka ba yak' sbaik ta abtinel ku'un, aka ba spasbonik jk'in ta ba ay jochol k'inal, xi' te Diose, xi'. Albot yu'un te muk' ajwalile, Paraon sbiil: ;Mach'a kati a te Jeowa ya awale? ma jna'bey sba, sok max kak' beel te lume, xi' Jich toy xan te uts'inel ta swenta te Israeetike. Te Moises jich albot yu'un te Diose: Ya kak' ta ilel bit'il ay ku'el jtukel, yax kol beel te lum ku'une, xi' Jich te Moises ba stejkan sba ta stojol te Paraone: Teme yu'un ma la awak' beel te lume, yax tal bayal kastiko ta atojol, xi'. Ma ba ich'ot ta muk' yu'un te muk' ajwalile. Jich yu'un k'oijt sk'op te Moises. Spisil te ja'etik ay ta Ejipto sujt' ta ch'ich', jich ma'yuk ja' yuch'ik te Ejiptoetike. Tal yan kastiko xaal: Bayal bolik pokok ta spamal lum. Tal yan kastiko xaal: Bayal bolik uch' ta bayuk. Tal yan kastiko xaal: Bayal bolik ja ta spamal lum Ejipto. Tal yan kastiko xaal: Spisil cham swakaxik schan sbalamik te Ejiptoetike. Tal yan kastiko xaal: Spisil tsajk'ik ta apon chamel te Ejiptoetike, spisil lum chawajik yu'un. Tal yan kastiko xaal: Bayal la yak' bat ta spamal lum Ejipto, spisil

lajik ta bat yawal sts'unubik te Ejiptoetike. Tal yan kastiko xaal: Tal k'ulub la spamal lum Ejipto. Ta' yan kastiko xaal: Oxeb k'aa tub te k'aale, puro ijk' k'inal ta bayuk ta spamal lum Ejipto. Jujun welta te ay ta kastikojel te Ejiptoetike k'an yak' beel te lum muk' ajwalile. Ja'uk me to chebaj yot'an ta pati max kak' beel, xi' Jich 'un tojol te tal bayal kastiko ta stojol te Ejiptoetike, ma ba sujt yot'an te muk' ajwalile, ma la yak' beel te Israeetike Sok jich la yut te Moises te muk' ajwalile: Max tal atejk'an aba xan ta jtojol, ma jk'an kilbat xan asit xi' Jichuk, xi' te Moises. Lok' beel ta stojol te muk' ajwalile.

Te Jeowa jich la yalbey te Moises: Jun xan welta yax tal kastiko ku'un ta stojol te Ejiptoetike xi' Patil ya yak'ex beel te muk' ajwalile, xi'. Te Moises jich la yalbey yaiyik te lume: Jich la yal te Jeowae, ta olil ajk'ubal spisil yax laj te sba yale, te sba snich'ane, ta spamal lum Ejipto, xi' Bayal yax jajch' ok'el ta spisil lum, xi'. Yan te Israeetike, jtul max laj te yal snich'anike, xi' sk'oplalik yu'un te Diose. Spisil te Israeetike, aka stsob sbaik ta snaik, jujutulik aka smilik ch'in chij, aka sch'ambey ik sch'ich'el sbalambeyik ta sti' snaik, swenta jujuchajp jujukojt' chij, xi'. In te bak'ete, wobil ta k'ajk' aka sti'ik, xi' te Diose. Korenta aka sti'ik, schukoj sch'ujt'ik, slapoj xanabik, snoboj snabte'ik, xi'. Ja' Paskwa yu'un Jeowa abi, xi' Sok jich la yal xaal te Jeowae: Jo'on nix yax k'axon ta spamal k'inal Ejipto, spisil yax laj te sba yalik, te sba snich'anik, xi'. Ja'uk me to, ta bay ay ya kil

balambil ch'ich' ta sti' anaik, yax jelawon beel ley a, ma'yuk mach'a yax laj ley a, xi'. Swenta yu'un ya me ana'ik bit'il kolek ku'un, jujun ja'wil ya me apasik k'in Paskwa, sok ya me awalbey vaivik awal anich'ani bi swentailuk te k'ine, xi' te Diose.

Jich la spas te Israeetike, te bit'il yaloj te Diose. Jujuchajp la smilik ch'in chij, la sbalambey sch'ich'el ta sti' snaik. Ta olil ajk'ubal k'ax sch'ul yabat Dios ta spamal k'inal Ejipto, spasil lajik sbaba yal snich'anik ta jujunwol sna te Ejiptoetike, bayal jajch' ok'el yu'un. Ja'uk me to, ta jujunwol na te ba ay balambil ch'ich' ta ti'nail, ma'yuk mach'a laj ley a. K'alal te muk' ajwalil yu'un Ejipto la yil bit'il ay mach'a lajem ta jujunwol sna te Ejiptoetike, la yik' tel te Moises: Baanik ta ora, lok'anik beel ta Ejipto ta apisilik, la yut. Jich kolik beel spasil te Israeetike. Jich lok'ik beel ta lum Ejipto spasil te Israeetike, balenta lum bajt'ik.

K'alal la yaay stojol te Paraon te bit'il anemik beel te Israeetike, mach'atik ya kabtintik ix a? xi' yu'un. Jich la schajban sba, sok la stsob tel swinik tak, la yak' beel yip ta st'unel te Israeetike. Te Israeetik la yilik te Ejiptoetik tik'il tel ta spatik, jajch' yok'tay sbaik. Albot yu'un te Moises: Ma xiwex, ya awil yo'tik bit'il yax kolek yu'un te Diose, xi' K'ojetik ta ti' muk' ja', bayal ik' tal ta sjunal ajk'ubal. Jich la sk'ep sba te ja'e, cha'mejch' k'ojt. Ta olil ja' chiknaj slumil, ley beenik k'axel spasil te Israeetike. K'an st'unik k'axel uuk te Ejiptoetike. Ja'uk me to, ayik ta olil ja' spasil te

Ejiptoetike, la scha' sta sba xan te ja'e, spisil la sjik'anik ja' te Ejiptoetike, jtul ma'yuk mach'a kol.

K'alal lok'ik beel ta Ejipto te Israeetike, cha'-winik ja'wil ainik ta jochol k'inal, cha'winik ja'wil beenik ta jochol k'inal. K'aaletik, ik'wan tokal ta stojolik. Ta ajk'ubal ik'wan k'ajk' ta stojolik. Jich wolbilik beel yu'un te Jeowae. Te bit'il ma la sta swe'elik ta jochol k'inal, mak'limbilik yu'un te Diose. Ay ch'ay koel ta ch'ulchan ch'in sejbikal waj, xpajt'aj, xpajt'aj lok' stantileyik te lum, ja' la stuuntestik jujun k'aal te ch'in waje, manna-waj sbiil. Te bit'il ma la sta ja' yuch'ik ta jochol k'inal, te Moises albot yu'un te Diose: Maja ta ch'en anabte' yax lok' tei bayal ja' ley a, xi Jich la spas te Moises tik la yuch'ik ja' a spisil lum. K'aal ajk'ubal kanantab'il yu'un Dios te Israeetike te ba l cha'winik ja'wil beenik ta jochol k'inal. Koltabil lok'ei ta sk'ab yajkontroik jayebuk welta jajch' kera yu'unik. Mele tsabil yu'un Dios te Israeetike yu'unik te kuxul Diose.

Jich te Israeetike k'o'ojtik ta bay ay wits Sinai sbiil. Mo beel Moises ta wits, ba sk'opon Dios ley a Albot yu'un te Diose: Jich xba awalbey te lume, aka sch'uumbonik jmandal xi' Sok la yak bey te Moises cha'pejch' ton ta ba ay ts'ibubil te lajuneb mandaliletike, ts'ibubil ta sk'ab te Diose. Cha'winik k'aal sok cha'winik ajk'ubal jalaj ta jol wits te Moises, sjoinej Dios ley a.

K'alal la yilik te lume, te jalajem ta wits te Moises, jich k'o sk'oponik te yermano te Moises, Aaron sbiil: Pasbotik kajkanantik ya jlajin jbatik

ta stojol a, xi'ik. Melel ma jna'tik bi la spas te Moiseese te max tale, xi'ik. Jich yu'un la yal mandal te Aarone: Ich'aik tel yulel achikinik, xi'. Te Aaron jich la stsob yulel schikinik te Israeetike, la spas alawakax a, la yalbey te lume: Ila me awilik awajkananik, xi' sk'oplal te alawakax meltsaje. Ya jpasbeytik sk'in te kajkanantike, xi'. Jich la sch'uunik te yajkananik, la spasbeyik sk'in. Ay ta wits te Moiseese, sjoinej Dios ley a. Albot yu'un te Diose: Koan beel ta ora, xi'. Sok ix yot'anik te lume, la sch'aybonik jmandal ta ora, spasojik yajkananik, xi' Kiloj bit'il amen yot'an te lume, ilinemon ta stojol, aka lajuk, xi' te Diose, Jich te Moiseese, la sk'opombey Dios te lume: Ch'aybeya smul te lume, te bit'il la spas yajkananik pasbil ta k'anal tak'in, melel bayal smulik te bit'il jich la spasik, xi'. Yan teme ma la ach'aybey smulike, tubon jbiil ta ajun jiche, xi' te Moiseese. Tsakbot sk'op yu'un te Diose, la sch'aybey smulik ta yot'an.

Jich ko beel ta wits te Moiseese, yich'oj beel te cha'pejch' ton, ta ba ay ts'ibubil ta sk'ab Dios te mandaliletike. Sujt' beel ta ba ay te Israeetike. Nopol ay te Moiseese, la yaiy stojol yakalik ta k'ayoj, yakalik ta ajk'ot. La yil ts'iin te yajkananik spasojike. Ilin te Moiseese. La sch'oj jilel te ts'ibubil tonetike, la stob jilel. Sok la swok'bey yajkananik spasojik, chamen nax la swuybey ta yalel, ts'ubiltik bajt'. La sbusk'in beel ta ja', la yak'bey yuch'ik te Israeetike. Te Aaron utot yu'un te Moiseese: ¿Bi la apas sok yot'an te lume? balenta mulil la ataik, xi'.

Jich la yal te Aarone: Ja' smul te lume, ja' nix la yalbonik, pasbotik kajkanantik, xi'ik, jich la jpasbey alawakax yajkananinik, xi' te Aarone. Utot yu'un te Moises: Bayal amulik, xi'. Ja'uk me to, ya jk'opon bat Dios ta atojol ta apisilik, ya kaiytik stojol teme ya sch'aybat amulik te Diose, xi'. Te Moises tsakbot sk'op yu'un te Diose, ch'aybot smulik te lume. Ja'uk me to, ak'bot kastiko yu'un Dios te lume, te bit'il smulinej spasel yajkananik.

Julik spisil te Israeetik ta bay jochol k'inal Sin sbiil. In te bit'il ma la sta ja' yuch'ik, la skontroinik te Moises sok te Aaron yu'un. Bayal k'opojik te lume, la slebeyik smul te Moises: Ja' lek te pajaluk lajukotik sok te kermanotaktik ta stojol Jeowa. „Bistuk la awik'otik tel le' ta bay jochol k'inal to, swenta yu'un le' yax lajotik to sok jchambalantik? Sok „bistuk la alok'esotik tel ta sk'inal Ejipto, la awik'otik tel le' ta bay amen k'inal to? Ma'yuk awalts'unubiletik le'to, ma'yuk bi yax ch'i' le'to, sok ma'yuk ja' kuch'tik xaal, xi'ik yu'un.

Jich bajt' te Moises sok te Aarone, la spajk'an sbaik ta lum ta bay sti' te nailpak' templo. Chiknaj ta stojolik xojobil te Diose. Te Dios la sk'opon te Moises: Ich'a te anabte'e, tsoba tel spisil te lume, ja'at sok te awermano Aaron. K lel sitik k'oponaik ts'iin te ch'ene, jich yax lok tel ja' ley a. Ley ya alok'es ja' a ta bay te ch'ene ya awak'bey yuch' spisil te lume, sok schambalamik, la yut.

Jich yu'un te Moises la stsak te snabte'e, jich bit'il pasot ta mandal yu'un te Jeowae. Te Moises te

Aaron la stsobik tel spisil te lume ta stojol te ch'ene, la sk'opon ts'iin: Aiya awaiyik stojol ja'ex te ya abajik te mandale. ǃYa bal jlok'esbat ja' ta in ch'en to? xi'. Jich yu'un te Moises la stoy sk'ab, la smaj cheb welta te ch'en ta snabte', bayal ja' lok' tel. Jich la yuch'ik ja' spisil te lume sok te schambalamike

Ja'uk me to te Dios la yalbey te Moises sok te Aarone: Te bit'il ma la ach'uunon, ma la awak'on ta ich'el ta muk' ta stojol te Israeetike, jich yu'un ma' ja'ukat ya awol ochel in lum to ta bay te k'inal ya kak'bey sk'inalinik, la yut.

Mo beel Moises ta wits Nebo, ta ni' wits Piska sbiil, te stojol yiloj sba sok te lum Jeriko. Jeowa la yak'bey yil spisil te k'inale, sok spisil sk'ināl Juda k'alal to ta muk'ul mar. Jich la yalbey: In to, ja' te k'inale te la kalbey sk'oplal te Abraame, sok te Isaake, sok te Jakoboe, te bit'il jich la kale: Ja' ya kak'bey te ats'umbale, te xoone. La kak'bat awil ta asit, ja'uk me to, max ju' xk'axat beel ley a, xi' sk'oplal te Moises yu'un te Diose. Ley laj a te Moises, te yabat te Diose, ta bay sk'ināl Moab, jich bit'il albot sk'oplal yu'un te Diose. Ay wakwinik ja'wil ya'wilal te Moises k'alal laj. Xujt' ma ba boloben sit, sok xujt' ma ba pektsajem yip. In te Israeetike la yok'tayik te Moises lajune' scha'winik k'aal. Ma'yuk bay chiknaj yan j'alwanej yu'un Dios jich bit'il te Moises, te la sna'bey sba te Diose te la yilbey sit ta sit nix stukel.

13. Josué

K'alal laj te Moisesse, te yabat te Diose, te Dios la sk'opon te Josué sbiil, te yok sk'ab te Moisesse, jich la yalbey: Laj ix te kabate, ja' te Moisesse, jich yu'un jajch'an te ja'ate, k'axan beel ta Jordan sok spisil in lum to, baan ta bay te k'inal ya kak'bey te alnich'anetik yu'un Israel. Spisil te k'inal ya awokliy, ya kak'beyex ta ak'abik, jich te bit'il la kalbey te Moisesse. Ma'yuk mach'a yax ju' ya stsalat jayeb xan k'aal kuxulat ta k'inal Te bit'il la join te Moisesse, jich nix me ya joinat uuk. Max kiktayat, ma ba jpijt'esat. Ak'a me yip awot'an sok ak'a me stulanil awok ak'ab, yu'un ja'at me ya apukbey ya yu'uninik te k'inale in lum to, te la kalbey te sme' statike te ya kak'bey sk'inalinik. Ja' nax awenta te ya awak' yip awot'an, sok te ya awak' stulanil awok ak'ab, swenta yu'un ya ach'uun spisil te mandaliletik la yalbat jilel te kabat Moisesse, xi'.

Te Josué la stikun beel cheb jtsajtwanejetik, jich la yalbey beel: Beenanik, okliyaik te k'inale, sok te lum Jerikoe, la yut beel. Jich bajt'ik, ochik ta sna jtul jmulawil ants, Raab sbiil, ainik ley a. Albot ya iy ts'iin te muk' ajwalil yu'un Jeriko: Aiya awaiy stojol, ta ajk'ubal nax xtaluk stsjtay te k'inale winiketik te alnich'anetik yu'un Israele, utot. Jich yu'un te muk' ajwalil yu'un Jeriko la stikumbey aiyej te Raabe: Ik'a lok'el tel te winiketik te tal sk'oponat, te ochemik ta anae, yu'un tal stsjtayik spisil te k'inale, xi' tel sk'op. Ja'uk me to, yik'oj ochel te winiketik te antse, snak'oj. Jich la yal

ts'iin: Melel te ay winiketik tal sk'opononik, ja'uk me to ma la jna' stojol bay talemik. K'alal majk' te ti' ts'ajk'e, ijk' ix k'inal a, lok'ik beel te winiketike, max kil bay bajt'ik. Antayaik beel ta ora, ya to niwan ataik, la yut. Ja'uk me to, yu'un la yak' mouk ix ta yamak'il ba na a, ley snak'oj a ta bay k'i'bil lino. Jich yu'un te winiketik la yantayik beel k'alal ta tek'oj ja' ay ta sbelal Jordan. Ta patil te bit'il lok'ik ix beel, majk' te ti' ts'ajk'e. Ma to xwayik a te jtsajtawanejetike, te ants mo beel sk'opon ta yamak'il ba na, jich la yalbey: Jna'oj stojol bit'il Dios yak'ojbeyex in k'inal to, xi'bilex ku'untik ta jpisilik. Sok spisil mach'a ainemik le'to yakalik ta melot'an awu'unik. Melel kaiyojtik stojol bit'il Dios la yak' takinajuk ta atojojlik te mar Bermejo, k'alal lok'ex tel ta Ejipto, sok kaiyojtik stojol xaal bi la la apasbeyik te cheb ajwaliletik ayik ta jejch' ja' Jordan, ja' bi ja'te Seon sok ja'te Oke, ja' te bit'il la amilike. Ja' la jmel kot'antik yu'un k'alal la kaiy tik stojol, sok jtul ma'yuk mach'a ay stulanil yot'an ta awentaik, yu'un te Dios awu'unike ja' nix te Dios te ay ta ch'ulchan sok te ay ta balumilal. Jich yu'un ya kalbeyex wokol ta atojojlik in to: Albon ta stojol Dios te bit'il la jk'uxtayexe, jich mex ak'uxtayonik uuk sok sjunal jna, sok ya me awak'bon senya te bit'il pwersa ya akoltaybonik te jme' jtate sok te jxileltak, jwixtak, kits'nab, sok spisil bi la ay ma'yuk yu'unik, sok te max awak'onik ta lajel soke, la yut. Albot yu'unik: Teme ma'yuk mach'a ya awalbey ya'iy in to, te bit'il yax kolotik ta lajel jo'otik, jich me yax kolex ta lajel uuk. In ta k'alal ya yak'botik in k'inal to te Diose,

ya me jk'uxtayat ta melel, utot yu'unik. Jich yu'un la slik koel ta laso ta wentana, yu'un ta mero ts'ajk' ay te snae. La yalbey yaiyik ts'iin: Beenanik beel k'alal witstikil, swenta yu'un jich ma staex mach'atik k'an snutsex. Patil ya mex baex, la yut. Albot yu'unik ts'iin: Ma' jwentatikuk yax k'ojt te bi la la kaantik. Ilawil, k'alal yax ochotik tel le'to ta bay ak'inalik, ya me achuk in tsajal ch'ajan to ta wentana ta bay la alikotik koel, sok ya me atsob aba ta ana ja'at sok ame' atat sok spisil awermanotak. Teme ay mach'a lok' beel ta sti' ana, swenta me sba stukel, ma' jwentatikuk yax k'ojt. Yan te mach'a jayeb ya ajoin ta ana, jo'otik me jwentatik yax k'ojt teme ay mach'a yal sk'ab ley a. Ja'uk me to, teme ay mach'a ya awalbey yaiy in to, ma' jwentatikuk yax k'ojt, xi'ik. La yalbey ts'iin te antse: Jichuk te bit'il ya awale, xi'. La stikun beel ts'iin, jich bajt'ik. La schuk te tsajal ch'ajan ta wentana ts'iin.

Beenik ts'iin te jtsajtawanejetike, k'ojtik ta bay witstikil, oxe' k'aal jalajik ley a, ja'to k'alal sujt'ik mach'atik nutsotik yu'un. Te jlewanejetik la sleik ta xch'ixil be, ma la staik ts'iin. Sujt' ta spatik te cheb winiketike, koik tel ta wits, k'axik beel, k'ojtik ta bay te Josuee: Dios yak'ojbotik ta jk'abtik spisil te k'inale, sok spisil mach'a ainem ley a yakalik ta mel'ot'an ta jwentatik, xi'ik.

14. Raab ta Jeriko

Ja'uk me to, wen makbil te lum Jeriko, skaj te alnich'metik yu'un Israel. Ma'yuk mach'a yax ak'ot lok'el tel ley a, sok ma'yuk mach'a yax ak'ot ochel beel ley a. Ja'uk me to, Dios la yalbey te Josué: Ilawil, kak'ojbat ta ak'ab te lum Jeriko sok te muk'ajwalil yu'un, sok swiniktatk. Ya me ajoyintayik te lum jayebex te chapalex yu'un kera. Jich mex apasik wake' k'ajk'al, jujun welta jujun k'ajk'al, sok ya me yich'ik beel xulub chij yok'esinik juktul saseroteetik ta stojol te xkaxail te tratoe. Ta sjukebal k'ajk'al ya me ajoyintayik jukeb welta te lume, in te saseroteetik ya me yok'esinik xulubik. K'alal jal ya yok'esinik xulubik, k'alal ya awaiybeyik stojol sk'op xulubik, spisil lum tulan ya mex awun, in te ts'ajk' yu'un te lume ya mex jin koel. Spisil lum bayuk nax me yax och beel jujutul, xi'.

Te Josué la yik' tel te saseroteetike, jich la yalbey: K'echaik beel te xkaxail te tratoe, sok ak'a yich'ik beel xulubik yok'esinik juktul saseroteetik ta stojol xkaxail tetrato yu'un Dios, xi' Sok la yalbey te lume: Beenanik, joyintayaik te lume, in te mach'atik ay yat'ejibik aka neelajukik ta stojol te xkaxail tetrato yu'un Dios, xi'. K'alal laj yot'an ta sk'oponel te lum te Josuee, te juktul saseroteetik te yich'ojik xulubik neelajik beel yu'un te xkaxail te tratoe. La yok'esinik xulubik, k'echbil tel ta spatik te xkaxail te tratoe. In te mach'atik ay yat'ejibik neelajik beel yu'un te saseroteetik te yakalik ta

yok'esinel xulubik, in te lume patil yakalik ta beel stukelik, yakalik ta yok'esinel xulubik. Te Josué la spas ta mandal te lume: Ma mex awunex, sok ma mex k'opojex, jbal ma mex lok' k'op ta ati' ja'to ta k'ala bi k'aalil ya kalbeyex: Awunanik, teme ya kutex. Ya mex awunex ts'iin, xi'.

Jich jun welta la sbeentesik ta sjoyobal te lume te xkaxail te trato yu'un Jeowa, julik ta wayel ta bay te nailpak' yu'unik. Pajt'ajil jajch' te Josuee, la sk'echik beel te kaxa yu'un Jeowa te saseroteetike. Neelajik beel ta stojol te xkaxail te tratoe te juktul saseroteetik, yakalik ta yok'esinel beel xulubik. Neelaj yu'unik mach'atik ay yat'ejibik, patil yakalik ta beel te lume, yakalik ta yok'esinel beel xulubik. Jich la scha'joyintayik te lum xaal ta schebal k'aal, julik ta bay te nailpak' yu'unik.

Wake' k'aal jich la spasik. Ta sjukebal k'aal sab jajch'ik k'alal yak to nax ta t'osel tel k'inal a, jich la sjoyintayik te lum jukeb welta. Ta jun nax k'aal la sjoyintayik jukeb welta te lume. K'alal la yok'esinik xulubik ta sjukebal welta te saseroteetike, te Josué la yalbey te lume: Awunanik, yu'un Dios yak'ojbotik ta jk'abtik te lume. Ja'uk me to, ilabil yu'un Dios k'oem te lume, sok spasil bi la ay ley a. Ja' nax me yax kuxin te jmulawil ants Raab, sok spasil mach'a ay ta sna, swenta bit'il la snak' te jtsajtawan-ejetik tikumbil ku'untik. Ja'uk me to, tsajtaya me abaik, ma mex apikik sok ma mex awich'ik beel bi la ilabil yu'un Dios, swenta yu'un ma me amenuk yax k'ojt te jtsobjilbaltik ku'untik, sok ma me ayuk swokol ta

awentaik. Yan te sakil tak'ine, te k'anal tak'ine, ya
mex ak'bot smajt'anin te Dios stukel, xi'.

Jich awunik te lume, sok la yok'esinik xulubik
te saseroteetike. K'alal la yaiybeyik stojol sk'op
xulub te lume, tulan awunik ta spisilik, jin koel te
ts'ajk yu'un te lume. Bayuk nax moik ochel ta spisil-
ik, jich och ta sk'abik. La smilik ta punyal spisil
mach'a ay i winiketik, antsetik, muk' bik'it, sok
wakaxetik, sok chambalametik. Ja'uk me to, te Josué
la yalbey te cheb winiketik te la yokliyik te k'inale:
Ochanik ta sna te jmulawil ants, ik a lok'el tel te
antse, sok spisi mach'a ay yu'un, jich bit'il la
awalbeyik jilel la yut Jich ochik beel ley a te
cheb jtsajtawanejetik la ik'ik lok el te Raabe, sok
te state, sok e sme e sok yermanotak, sok spisi b
ay ma'yuk yu un Sok yak'ik lok el spisil te
schapomale la siok esik beel.

La schik ik ta k'ajk iin te lume, sok spisi
bi la ay ley a. nax yak'beyik smajt'anin te
Diose te saki' tak nok te k'anal tak'in. Ja'uk me
to, te Josué la skoltay te Raabe, te jmulawil antse,
sok sp sil mach a ay yu un sok spisil bi la ay ma'yuk
yu'un. Ley na a ta bay te Israeetike, ja' yu'un la
snak' te jtsajtawanejetike.

15. Achan

Ja'uk me to, te Israeetik la sta smulik, yu'un te Achan sbiil la yich' bi la ilabil yu'un Dios. Jich ilin Dios ta stojol te Israeetike. Te Josué la stikun beel winiketik k'alal ta lum Ai, te nopol yiloj sba sok lum Betawen. Jich la yalbey: Moanik beel, ilawilik bi yilel k'inale ley a, la yut. Jich moik beel, la yilik bi yilel te k'inale ta bay lum Ai. Sujt'ik tel ts'iin, la yalbeyik te Josuee: Ma' pwersauk yax mo beel spisil lum, tik' ta cha'ox mil te yax ba sjinik te lum Ai. Tojol ya yak' swokolik spisil te lume, melet ma ba tsobolik, xi'ik julel. Jich yu'un ay niwan oxmil moik beel te lume, lok'ik ta anel ta stojol te swinkilel lum Ai. Ay niwan waklajuneb scha'winik exnajik yu'un mach'atik ayik ta lum Ai, nutsot tel yu'unik k'alal ta ti' lum, tujk'ik beel yu'unik ta bay koel k'inale. Jich yu'un och xiwel ta yot'an te lume, ma'yuk yip yot'anik bajt'.

Jich yu'un te Josué la sch'i' sk'u' yu'un, la spajk'an sba ta lum ta stojol te xkaxail te trato yu'un Jeowa, ja'to ta xmal k'aal, sok uuk te mamaletik yu'un te lume. La slilanik tan ta sjolik. Jich la yal te Josuee: Kajwaltik Jeowa, ¿bi yu'un la ak'ases otik tel ta bay Jordan, swenta yu'un ya awak'otik ta sk'ab te Amorreoetike, yax lajotik ta milel yu'unik? Ja' lek leyuk ainukotik ta jeich' ja' Jordan! Kajwal, bi ya kal, te melet la xi'ik yajkontroik te Israel etike. Ya me yaiyik stojol spisil te Kananeoetike, sok spisil te yajwal k'inale, ya me stubotik ta k'inale. ¿Bin ut'il yax ich'ot ta muk' abiil ts'iin? xi' ta

sk'oponel Dios. Te Dios la yalbey te Josuee: Jajch'an, ¿bistuk jich ya apajk'an aba ta lum? Staoj smul te Israeletike, sok la sk'axintaybonik jmandal, melel yich'ik bi la ilabil ku'un, la yelk'anik, sok la spasik lot snak'oj ta sbilukik. Ja' swentail te bit'il ma ju' yu'unik stsalel yajkontroik, la xi ik yajkontroik Jich yu'un ilabil ku'un uuk, ma ba joinejex ix ja'to teme ya awak'ik ta lajel te mach'a amene te ajoinejike Jajch an, ch'ultesa te lume, sok albeya yaiyik: Ch'ul tesa abaik te pajelo, yu'un jich yaloj te Dios yu'un Israel: Ay ta awolilik mach'a amen ya yil te Diose Israel. Max ju' ya atsal awajkontroik, ja'to teme ya alok'esik. Ya mex noptsajex tel pajel, ta tijk'il-tijk'. In te tijk' yas tsaot yu'un Jeowa, chajbal chajp ya me stejck'an sba tel. In te jchajp yas tsaot yu'un Jeowa jujutul ya me stejck'an sbaik tel sok sjunai sna. In te mach'a yas tsaot yu'un Jeowa, tulultul ya me stejck'an sba tel te winiketike. In te mach'a yich'oj bi la ilabil yu'un Dios yax taot, ya me xlaj ta k'ajk'el, sok spisil bi la ay ma'yuk yu'un, swenta bit'il la sk'axintabey smandal te Jeowae, la spas bi la amen ta pasel ta Israel, xi' sk'op.

Jich yu'un pajt'ajil jajch' te Josuee, tijk'il tijk' la yik' tel te lume. Ja' tsaot te jtijk' yu'un Juda. La stejck'an sba tel mach'atik ayik ta swenta te jtijk' yu'un Juda, ja' tsaot te jchajp yu'un Sera sbiil. La stejck'an sbaik tel te winiketik ayik yu'un Sera, ja' tsaot te Sabdi sbiil. Tulultul la stejck'an sbaik tel te winiketik ayik ta sna, ja' tsaot te Achan sbiile. Te Josué la yalbey ts'iin te Achane, Jnich'an, albeya wokol ta stojol te Jeowae, te Dios yu'un te

Israele, sok cholbon kaiy bi la la apas, ma mex amuk,
la yut. Te Achan la yalbey ts'iin te Josuee: Melel
nix a te la jta jmul ta stojol te Jeowae, te Dios yu'un
te Israele, jich la jpas abi. Yu'un la kil ta bay
sk'uulejal te Jeriko jpojck' k'u'uul te bin nax yutsil,
sok lajunwinik siklo sakil tak'in, sok k'anal tak'in,
swenta lajune'yoxwinik siklo yalal. Bik'taj kot'an
yu'un, la jtsak. Ilawil, ley nak'al a ta yut lum ta
yolil nailpak' ku'un, sok uuk te tak'ine, xi'. Jich
yu'un te Josué la stikun abatetik, animal bajt'ik ta
bay te nailpak' yu'un. Ley nak'al la staik a te
k'u'ule sok te tak'in ta yanil. La yich'ik tel yak'
beyik te Josué sok spisil te lume. La yak'ik ta stojol
te Jeowae. Jich yu'un te Josué sok spisil te lume, la
yik'ik tel te Achane, sok te tak'ine, sok te k'u'ule,
sok te k'anal tak'ine, sok spisil snich'nab, sok
spisil schansbalam, sok spisil bi la ay ma'yuk yu'un,
la yich'ik beel ta bay xatal k'inal. La yal te
Josuee: ¿Bistuk la awak'otik ta woklajel? Ya me
awil awokol in k'aal to, la yut. Jich te lume la
sch'ojik ta ton, la schik'ik ta k'ajk', la sbusanik
ton ta sba. Jich utsub yot'an ta stojolik te Jeowae.

16. Kedeon

Te alnich'anetik yu'un Israel la sle smulik ta stojol Dios, jich yu'un te Dios la yak' ta sk'ab te jMadianetik jukeb ja'wil. Bayal bi la spasbeyik te Israeletik te jMadianetike. Jich yu'un te Israeletik ainik ta yanyan ch'en ta witstikil, skaj te jMadianetike. K'alal ochem ix yawal sts'unubik te Israeletike tal te jMadianetike sok te j'Amalekitaetike, k'o spasik kera sok. La yochintabeyik sk'inal, la stupbeyik sit yawal sts'unubik. Xujt' ma'yuk jil swe'elik te Israeletike sok swe'el schan sbalamik, yu'un te yaj kontroik la yik'ik tel schan sbalamik, sok yich'ojik tel nailpak' yu'unik, tsobolik, jich bit'il k'ulub, max laj ta ajtayel. Jich tal slajimbeyik sk'inalik. Bayal ayik ta me'bal te Israeletik skaj te jMadianetike.

Jich te alnich'anetik yu'un Israel bayal la yal-beyik wokol ta stojol te Diose. In te bit'il bayal la yalbeyik wokol ta stojol te Diose, skaj te jMadianetike, jich yu'un te Dios la stikun tel jtul j'alwanej yu'un, jich k'o yalbey yaiyik: Jich yaloj te Dios yu'un Israel: Ba jlok'esex ta lum Ejipto, ta bay ayex ta mosoil. Sok la jkoltayex lok'el ta sk'ab te j'Ejiptoetike, sok ta sk'ab spisil mach'a la yuts'inex, la jlok'es ta sk'inalik, la kak'beyex ak'inalinik. Sok jich la kalbeyex: Jo'on Dioson awu'unik, ma mex awich'ik ta muk' te diosetik yu'un te j'Amorreotike, ta bay ainemex, la kutex. Ja'uk me to, ma la ach'uumbonik jk'op, xi' te Diose, xi'

Ay tal ch'ul abat yu'un te Diose, la snajk'an sba sba ta yanil jijte' ay ta Opra, ta bay sk'in al te Joase In te snich'ane, ja' te Kedeon sbiil, yak ta yik'uyel kax'ixim ta bay sch'amjibal ya'lel ts'usub, swenta yu'un snak'oj ta sit te jMadianetike. Chiknaj ta sit la yil te ch'ul abat yu'un te Diose, jich albot yu'un: Ajoinej te Diose, ja'at te awich'oj awip yu'un kerajel, xi sk'oplal yu'un. La sjak' tel te Kedeone: Kajwal ku'un, te yu'unuk joinejtikuk te Dios ya awale, jbit'il ay te bayal jwokoltik jiche? jBay ay te muk' yat'el te Dios te cholbototik kaiytik yu'un te jme'jtatike te bit'il yalojbotik: jMa bal la slok'esotik ta Ejipto te Diose? te xi'ike. In to, la spijt'esotik ix te Diose, la yak tik ix ta sk ab te jMadianetike, xi' Te Dios la sk'eluybey sit, la yalbey: Baan, ich'a awip, ya me akoltay Israel ta sk'ab te jMadianetike. Jo'on te ya jtikunate, la yut. La sjak' tel ts'iin: Kajwal ku'un, jbi ya kut ya jkoltay Israel? Ilawil, me'baon sok te jme jtate, in te jo'one, pek'elon yu'un spisil yantik ta jna, la yut. Ja'uk me to, te Dios la yalbey: Ya me joinat, jich me ya awejch'entes te jMadianetike, jich bit'il jtul nax winik k'oem, la yut.

La sjak' tel te Kedeone: Wokoluk, teme yu'un ya ak'uxtayone, ak'bon kil senya te bit'il ja'at nix te la ak'oponone. Ma mex baat, ja'to teme ya sujt'on tel ya kich'bat tel amajt'an, la yut. Albot yu'un: Ya jmaliyat jiche, utot yu'un. Jich och beel te Kedeone, la schajban ch'in chiwo, sok waj. La spajch'an ta moch te ti'bale, sok la skojk'an ta oxom te ya'lele, la yich' tel spajch'ambey ta yanil jijte'. La yalbey

te Kedeon te ch'ul abat yu'un te Diose: Ich'a tel te ti'bale, sok te waje, ak'a le'to ta ba ch'en, sok mala te ya'lele, la yut. Jich la spas te Kedeone. In te ch'ul abat yu'un te Diose la stuch tel te snabte' snoboje, la schij ta sni' snabte', lok' tel k'ajk' ta bay te ch'ene, laj ta k'ajk'el te ti'bale sok te waje. Tub ta sit ts'iin te ch'ul abat yu'un te Diose.

K'alal la sna' stojol te Kedeone te bit'il ja' nix te ch'ul abat yu'un te Diose, la yal ts'iin: Kajwal Dios, kilobjey sit te ch'ul abat yu'un te Diose, xi'. Albot yu'un ts'iin te Diose: Junuk me awot'an, max axi', ma sna' xlajat, utot. Jich te Kedeon la spasbey skajtijib smajt'an te Dios ley a.

Ta ajk'ubal ts'iin albot yu'un te Diose: Tsaka junuk tatwakax yu'un te atate, baan jimbeya te skajtijib smajt'an lotil dios Baal, te spasoje te atate, sok ts'eta jilel te te'eltik ta bay ay, utot yu'un. Jich te Kedeon la yik' lajuntul te abatetik yu'une, jich la spas te bit'il albot yu'un te Diose. Ja'uk me to, la xi' spasel ta k'aaleltik, skaj te mach'atik ayik ta sna te state, sok skaj uuk te swinkilel lum. Jich yu'un ta ajk'ubal tal spas.

Pajt'aj k'alal jajch' te lume, jimbil ix te skajtijib smajt'an te Baale la yilik, sok laj ix ta ts'etel te te'eltik ta bay ay, sok ak'bot milbil smajt'an wakax ley a te Diose, ta bay pasbil skajtijib. La yalbey sbaik te lume: „Mach'a jich la spas? xi'ik yu'un. La sjak'ik, la sna'ik stojol ts'iin: Ja' la spas te Kedeone, te snich'an Joase, xi' sk'oplal yu'unik. Jich yu'un te swinkilel lum la

yalbeyik te Joase: Ik'a lok'el tel te anich'ane, aka lajuk, ja' yu'un la sjimbey skajtijib smajt'an te Baale, sok la sts'et jilel te te'eltik ta bay ay, la yutik. Ja'uk me to, te Joas la sjak'bey sk'op spisil mach'a stsoboj sbaik tel ta stojol: ¿Bistuk yax k'op-
ojex yu'un Baal? ¿Yu'un bal ya akoltayik ja'ex? Te mach'a yax k'opoj yu'une, aka lajuk ta ora. Teme melei te DiOSE, aka k'opojuk stukel, aka stsal sba sok te mach'a la sjimbey te skajtijib yu'une, xi'

La stsob sbaik tel spisil te jMadianetik sok te j'Amalekitaetike, jul schol sbaik ta bay xatal k'inale. In te Espiritu yu'un te DiOSE la sk'u'un te Kedeone. La yok'esin ok'es ts'iin, la stsob sbaik tel te lume Te Kedeon la yalbey ts'iin te DiOSE: Teme melei te ya akoltay Israel ta jwenta, jich bit'il awalaj, ilawii, ya me jk'i' nujk'ul ta lum. Teme ja' nax yax yal ts'ujul ta bay te nujk'ule, takin yax jil spisil te lum ta sjoyobale, ya me jna' stojol ts'iin te bit'il yu'un ya akoltay Israel ta jwenta, jich bit'il awalaj, xi'. Jich k'ojt ta pasel, yu'un ta k'alal jajch' ta pajt'ajil, la spits' lok'el te ts'ujul ta nujk'ule, jun waso lok' ya'lel.

Ja'uk me to, te Kedeon la yalbey te DiOSE: Ma mex ilinat ta jtojol teme ya jk'oponat xan in to. Ya jpas xan prueba sok te nujk'ule. Takinuk aka jiluk te nujk'ule, in te ts'ujule ja' nax aka yaluk ta lum, xi' Ta ajk'ubal ts'iin jich la spas te DiOSE. Ja' nax takin jil te nujk'ule, yan te lume, yal ts'ujul ley a.

Pajt'ajil jajch' te Kedeone, sjoinej spisil te lume. K'o schol sbaik ta bay nopol slok' ja'. In te

jMadianetike, scholoj sbaik ta stojol norte ta yan wits, ta bay xatai k'inal. Dios la yalbey ts'iin te Kedeone: Tsobol te lume, ma spas te ya kak' ta ak'ab-ik te jMadianetik yu'un, swenta yu'un ma me patiluk ya stoy sbaik ta jtojol te Israele, jtukel la jkoltay jba, ma me xi'ukik ta k'op, xi' Jich yu'un ala mandal aka yayik stojol te lume: Mach'a jayeb te yax xiw, sok te yax nijk' yot'ane, sab pajel aka sujt'uk beel, xi'. Jich sujt' beel che' scha'winik ta jmil ta jtul te lume. Lajunmil nax a jil.

Dios la yalbey ts'iin te Kedeone: Tsobol to te lume. Ik'a beel ta bay ja', ley me ya kaiybey yot'anik a. In te mach'a ya kalbate: Ja' me ya ajoin, me ya kutat, ya me ajoin. Yan te mach'a: Ma mex ajoin in to, me ya kutat, ma mex ajoin stukel, xi'. Jich la yik' beel te lum ta bay ja'. In te Diose la yalbey te Kedeone: Spisil mach'a ya slek' ta yak' te ja'e, jich bit'il ya yuch' ja' ts'i', k'ejel mex awak' Ja' nanix jich xaal spisil mach'a ya skejan sba ta yuch'el ja', la yut. In te mach'a jayeb la slek' ta yak' te ja'e, te la slupik ta sk'ab yuch'ik, jo'lajunwinik ta jtul. Spisil te yantike la skejan sbaik ta yuch'el ja' stukelik.

Jich yu'un te Dios la yalbey ts'iin te Kedeone: Tik' ya jkoltayex a ta sk'ab in jo'lajunwinik ta jtul to, te la slek'ik te ja'e. Sok ya kak'bat ta ak'ab te jMadianetike. Aka bajt'uk spisil te yantike, la yut. Jich yu'un la yich' beel swe'elik, sok yok'esik. In te yantike, te Kedeon la stikun beel spisilik, ja' nax la sjoin jilel te jo'lajunwinik ta jtul winiketik.

In te jMadianetike scholoj sbaik ta yan wits ta xatal k'inal.

Ta ajk'ubal te Dios la yalbey te Kedeone: Jajch'an, koan beel ta bay scholoj sbaik, yu'un kak'objat ta ak'ab. Ja'uk me to, teme ya axi' yax koate, joina koel beel te Parae, te amosoe. Ya me awaiy stojol bi la yakalik ta yaanel. Jich me yax ipaj ak'ab te yax ba awil aba sok, la yut. Jich ko beel sok te Parae, te smosoe, ta bay yochibal te bay stsoboj sbaike. In te jMadianetike sok te j'Amalekitaetike, nojel yu'unik ta bay xatal k'inal, tsobolik ta yalel jich bit'il k'ulub, sok bayal skameyoik, jich bit'il sji'al mar te ma stak' ta ajtayel.

K'alal k'oijt ley a te Kedeone, la yaiy stojol ay mach'a la yaambey yaiy sjoy bit'il ay swayich. Jich la yal: Ay bi la jwaychin. La kil ay jpejch' sala weru waj stselelet nax koel tel ta bay stsoboj sbaik te jMadianetike, k'oijt ta bay te nailpak' yu'unik, la sbot'k'in beel, la swalk'un jilel, limil jilel, xi' La sjak' te jtul sjoye: Ja' nix te spunyal te Kedeone, te snich'an Joas, te Israel winike. Yu'un nanix Dios yak'objey ta sk'ab a te Kedeon te jMadianetike sok spisil sbilukik, xi' yu'un. K'alal la yaiy stojol te Kedeon bit'il yakalik ta yaanel swayich, la slajin sba ta stojol te Diose. Sujt' beel ta bay te Israeetike, jich la yal: Jajch'anik, Dios yak'objotik ta jk'abtik te jMadianetik sok spisil sbiluk, xi' julel.

La spas ta oxtijk' te jo'lajunwinik ta jtul winiketik, sok la yak'tileybey stsak ta sk'abik yok'esik, sok xaroetik te yak ta tilel k'ajk' ta yutil. La

yalbey ts'iin; K'eluyawonik, jich mex apasik te bit'il ya jpas ya awilik. K'alal yax k'oon ta bay yochibal te bay stsoboj sbaike, te bit'il ya jpas ya awilike, jich mex apasik uuk ja ex. Ya me kok'esin ok'es sok spisil mach'a joinej. In te ja'exe, ya me awok'esinik awok'esik ta sjoyobal ta bay stsoboj sbaike. Sok jich mex awalik: 'Yu'un Dios sok yu'un Kedeon! xaex me ta aw, la yut.

K'ojt ts'iin te Kedeone, sok te jo'winik ta jtul sjoinej beel, ta scha'yok'elan mut, k'alal sjelbel to sba a te jkanantawanejetike. La yok'esin yok'esik, sok la stobik te xaroetik yich'ojik ta sk'abik. In te oxtijk' la yok'esin yok'esik, sok la stobik te xaroetik, ta sk'exen sk'abik la stsak te sk'ajk'ike, sok ta swa'el sk'abik la stsak yok'es yok'esinik. Sok awunik: Ja' te spunyal Dios sok te spunyal Kedeon, xi'ik ta aw. Tek'ajtik ta sjoyobal ta bay stsoboj sbaik te jMadianetike. In te jMadianetike tujk'ik ta anel spisilik, xlaklaketik nax beel ta aw. Yan te jo'lajunwinik ta jtul la yok'esin yok'esik. In te Diose, la yak' smil sbaik ta spunyalik spisil te jMadianetik te stsoboj sbaike.

K'ub beel ta anel te jMadianetike. In te Kedeone la stikun abatetik ta spamal witstikil ta sk'inal Epraim, la yalbey yaiyik te lume; Baan, makaik ta be te jMadianetike, ta bay muk' ja' Jordan. Jich la stsob sbaik spisil te swinkilel lum Epraim, k'o smakik ta be ta bay muk' ja' Jordan. Sok la stsakik te cheb ajwaliletik yu'un te jMadianetike, Oreb sbiil te jtule, Seeb sbiil te yane, la smilik. In te

Israeletike la yalbeyik ts'iin te Kedeone: Ya kajwalintikat ja'at sok anich'an sok amam, te melel la akoltayotik lok'el ta sk'ab te jMadianetike, xi'ik ta stojol. Ja'uk me to, la yal te Kedeone: Max awajwalinon, sok max awajwalimbon jnich'an. Ja' mex awajwalinik stukel te Diose, xi' stukel.

17. Samuel

Ay jtul winik, Elkana sbiil. In te yiname, x'Ana sbiil, ma'yuk yal. Bayal ok' yu'un te bit'il ma'yuk yal. Te Elkana la yalbey: x'Ana, ¿bi yu'un yax ok'at? Sok ¿bi yu'un max we'at? ¿Bi yu'un ya amel awot'an ya kil? ¿Ja' bal ay sk'oplal te ayuk awal, manchuk me lajuntuluk? la yut. Ja'uk me to, te x'Ana och sk'opon Dios ta templo, la yok'tay sba ta stojol te Diose. Sok la yal ta stojol te Diose: Teme yu'un ya awilon bit'il ayon ta mel'ot'an to, sok teme ya ana'one, ya awak'bon jtul kerem'al, ya me kak'bey yabtin te Jeowa te jayeb k'aal yax kuxin, xi'. Albot yu'un te mach'a yich'oj yat'el ta stojol Dios, Eli sbiil: Jun awot'an xbaat, Dios ya me yak'bat bi la la ak'ambey ta stojol, la yut. Jich bajt' te antse, ma ba la smel ix yot'an.

Na'ot yu'un Jeowa te x'Anae, jich la yik' alal, bejk'aj yal, kerem ts'iin. Samuel sbiil k'ojt yu'un, yu'un la yal: Ja' yu'un k'ambil ku'un ta stojol te Diose, xi'. Jich la sch'ijtes. K'alal jil ix schu' te alale, la yik' beel ta templo yu'un Dios. Tsael to a te ch'in kereme. La yak'bey ta sk'ab te mach'a ay yat'el ta stojol Dios. Jich la yalbey: Jo'on te la jk'opon Dios le'to la awil. Ja' la jk'ambey Dios in

alal to. La stsakbon jk'op te Jeowae. Jich yu'un tal kak'bey te Jeowae. Te jayeb k'aal yax kuxin, yu'un Dios yax k'ojt, xi'. Sok la slajin sba ta stojol te Jeowae.

Jich te kerem Samuel ay ta abtinel yu'un Dios. Jun ajk'ubal te bit'il wayal ta templo yu'un Dios te Samuele, te bit'il ma to xtub k'ajk' a, Dios k'oponot yu'un te Samuele. La sjak' tel te Samuele: Le' ayon to, xi'. Animal bajt' ta bay te muk' saserotee Eli sbiil, jich la yalbey: Talon, ¿beluk la awik'on yu'un? la yut. Albot yu'un Eli: Ma la kik'at. Baan, wayan, la yut. Jich sujt' beel, way ts'iin.

Te Samuele k'oponot xan yu'un te Diose. Jich jajch' te Samuele, tal ta bay te Elie. Talon, ¿beluk ya awik'on yu'un? la yut. Albot yu'un: Jnich'an, ma la kik'at. Baan, wayan, la yut. Yu'un te Samuele, ma to sna'bey sba a te Diose, sok ma to yaiyoj stojol ta lek te sk'op Diose.

Ta yoxebal welta te Samuel k'oponot xan yu'un te Diose. Jajch' ts'iin, tal ta bay te Elie: Talon, ¿beluk la awik'on yu'un? la yut. La sna' stojol ts'iin te Elie te bit'il Dios k'oponot yu'un te kereme Jich te Eli la yalbey te Samuele: Baan, wayan, teme ya sk'oponoat xan, jich mex awal: K'opojan, Dios, ya yaiyat stojol te awabate, uta me, la yut.

Jich bajt' te Samuele, way ta bay swaib. Tal te Diose, la stejkan sba ta stojol, la sk'opon: Samuel, Samuel, la yut. La sjak' tel ts'iin te Samuele: K'opojan, ya yaiyat stojol te awabate, xi'. Albot

yu'un ts'iin te Diose: Ay me yip sk'oplal te bi la ya jpas ta stojol te Israele. Ya me kak'bey tulan kastiko te sna Eli, ja' yu'un amen bi la la spas te snich'nabe, xi'. Ja'to k'alal sakub k'inal jajch' te Samuele la xi' yalbey ya iy te Eli bi la ak'bot sna' stojol yu'un te Diose. Ja'uk me to, jok'iybot yu'un te Elie: ¿Beluk la yalbat te Jeowae? ma mex amuk, utot yu'un. Jich yu'un jamal la yalbey ya iy spisil. Jichuk, chikan bi la ya sk'an ya spas stukel te Jeowae, xi' te Eli yu'un.

Ch'ij te Samuele, sjoinej te Diose, j'alwanej yu'un Dios k'ojt ta stojol te lume.

18. Dawil

Te nameye, spisil la stsob sbaik tel te Pilistia-etike, tal spasik kera sok te Israeletike. Jich te muk' ajwalil yu'un Israel, Saul sbiil, la yik' tel spisil yajsoldaro, k'an yil sbaik sok te Pilistiaetik te Israeletike.

Ay jtul Pilistia-wini, tal stejkan sba ta olilal Jelawen snajt'il te winike, sok teb ma sta oxeb metra snajt'il, jelawen yip, Koliat sbiil. Wen muk'ul lansa stuchoj, sok ay smajk'il sjol, ay smajk'il yot'an, pasbil ta tak'in. Sok ay smajk'il yakan, sok ay smajk'il sbak'etal, puro tak'in pasbil. La stejkan sba ta stojol spisil te Israeletike, la yawtay ts'iin: Ja' lek tsaalik tuluk, yu'un ya kil jba sok. Teme jo'on la stsalone, ya kak' jbatik ta abtinel awu'unik, yan teme ju' ku'une, ya me awak' abaik ta abtinel ku'untik

ta apisilik, xi'. Kiltik mach'a yax ju' yu'un, xi'.

K'alal la yaiyik stojol te Israeetike, bayal la smel yot'anik, xiwik ta yalel. Ja'uk me to, ay jtul kerem, Dawil sbiil, ochem ta soldaroil te sbankiltake. Te bit'il ba yil sbankiltak te Dawile, la yaiybey stojol sk'op te Pilistia-winike, te bit'il jich la yale. Sok la yil bit'il xiwenik spisil te Israeetike, anemik lok'el ta stojol te Pilistia-winike. Ja'uk me to te Dawile, jich la yal: ¿Mach'a kati a te Pilistia-winik ya awalike? Melel ma'yuk ta stojol Dios stukel. ¿Bit'il ay te sk'ope, te ya stsalotik jo'otik te ayotik ta stojol te kuxul Diose? xi'. Jich k'o yal ta stojol te muk' ajwalil Saul: Ma me jxi'tik, jo'on yax ba jnupsitay jba sok, xi'. La yal ts'iin te muk' ajwalile: ¿Bit'il k'an ju'uk awu'un? te melel alalat, in te mach'a ya awale, snopoj kerajel ta sch'ilemal to tel, xyut te Dawile. La yal ts'iin te Dawile: Te bit'il ayon ta jkananchij, ay la jmil ti'wal choj, ay la jmil balam, ta jk'ab nax la jmil. Ja' nanix jich uuk te Pilistia-winike, te melel ya yal te ya stsalotik jo'otik te ayotik ta stojol te kuxul Diose, xi' Ja' nix te Jeowae, te la skoltayon ta sk'ab te ti'wal chambalometike, ya skoltayon ta sk'ab uuk te Pilistia-winike, xi' xaal.

Baan jiche, ya skanantayat te Jeowae, xi' ts'iin te Saule. Jich bajt' te Dawile, k'an ak'botuk yich' beel smajk'il sjol, sok smajk'il sbak'etal, sok spunyal yu'un te muk' ajwalile. Ja'uk me to, ma la sk'an te Dawile, la yiktay jilel. Ja' nax la yich' beel snabte', sok la stam jo'eb ton ta be ja', la

sk'ej ta sjelab, sok la yich' beel sjimoch'. Ba snup-sitay sba sok te Pilistia-winike.

In te Pilistia-winike, k'alal la yil tal te Dawile, ma la yich' ta muk', yu'un kerem to la yil. La yal ts'iin: ǂIs'i'on bal te bit'il puro te' ya awak'bon? La' me, ya kak' sti'bat abak'etal jumen sok chambalametik, la yut te Dawile. Te Dawile la yalbey; Te ja'ate, ja' nax awich'oj aba ta muk' sok te apunyale, te alansae, te smajk'il abak'etale, la yut. Yan te jo'one, ta swenta te Jeowae, te ya kil jbatike, te melel Dios te la atoybak'optaye, xi'. Te Jeowae, ya yak'at ta jk'ab, tsalbil yax k'oat ku'un, jich yax na'ot stojol yu'un spisil lum te bit'il ja' te kuxul Diose te jch'uunejtik jo'otike, xi'. Ja' yax ju' yu'un te Jeowae, yax koltawan stukel, melel ma'yuk ta tsalel yu'el te Diose, xi'. Noptsaj tel te Pilistia winike. Jich te Dawile la yak' pwersa ta animal, ba snupsitay sba sok te Pilistia-winike. La yotses sk'ab ta sjelab, la slok'es ton la yak' ta xjimoch' La xjimoch'tay te tone, k'ojt ta stiba te Pilistia-winike, pakal koel ta lum. Animaj beel te Dawile, la stej k'abin te Pilistia-winike, la slok'esbey spunyal la smil a, la sbojbey lok'el sjol a. Jich la yay tsalaw te Dawile, xjimoch' nax yich'oj stukel.

In te Pilistiaetike, k'alal la yilik lajem ix te Koliate, spisil lok'ik beel ta anel. Nutsotik beel yu'un te Israeetike, tsobol laj ta milel yu'unik. Pujk' sk'oplal te Dawile, te bit'il ay lek sch'uunjel yot'an stukel. Patil och ta muk' ajwalil yu'un spisil te Israeetike.

19. Salomon

Te muk' ajwalil Dawil la yik' tel ta tsoblej ta Jerusalem spisil te rensipaetik yu'un Israel, sok spisil mach'a ay yat'elik, sok spisil i'u'eletik, sok spisil swiniktak. Tejk'aj ts'iin te muk' ajwalil Dawil la sk'opon te lume: Aiya awaiybonik stojol jk'op, kermanotak. Te jo'one tek'el kot'an k'an jpasbey sna te Jeowae, ta bay yax ain te skaxail te trato yu'un Jeowa, sok swenta skajtijib yakan te Dios ku'untike. La jchajban spisil, swenta yu'un k'an jpas te nae. Ja'uk me to, la yalbon te Diose: Ma' ja'ukat ya apasbon jna, ja' yu'un la awaiy kerajel sok la amalbey sch'ich'el tsobol krestanuetik, la yuton. Ja'uk me to, Dios yak'ojbon mach'a ya jelolin ta muk' ajwalil, ja' tsabil yu'un Dios te Salomone, ja' te jnich'ane, swenta yu'un yax mandalaj ta stojol Israel ta stojol te Diose. Sok jich la yalbon te Diose: Te Salomone, ja' te anich'ane, ya me spasbon jna stukel, yu'un tsabil ku'un, swenta yu'un jnich'an yax k'ojt, sok stat yax k'ocon uuk. Yax mandalaj sbajt'el k'injal, teme ya yot'niy sch'uunel sok spasel spisil jmandal, la yuton.

Jich yu'un ta stojol spisil lum Israel, sok ta stojol te Dios ku'untike, ya jpasex ta mandal in to: Ch'uumbeyaik spisil smandal te Diose, swenta yu'un jich me ya awu'uninik te lekil k'inale, sok uuk awal anich'anik sbajt'el k'injal. In te ja'ate, Salomon, te jnich'anate, na'beya sba te Dios yu'un te atate, junuk me awot'an ak'a aba ta abtinel ta stojol ta spasemal awot'an, te melel te Dios ya yayibey yot'an

spisil krestanuetik, ya sna'bey yot'anik. Teme ya awan-taye, ya me ata ta leel, yan teme ya awiktaye, jich me yax jilat yu'un sbajt'el k'inal. In to, tsabilat yu'un Dios, swenta yu'un ya apasbey sna. Jich yu'un ak'a me pwersa, pasa me, la yut. Jich te Dawile, la yak'bey ta sk'ab te snich'ane spisil bi la schajbanej yu'un te Sna te Jeowae.

Jich la sjelolin ta muk' ajwalil te state te Salomone. Ak'bot bendision yu'un Dios. Ch'uumbot smandal te Salomone yu'un spisil lum Israel. In te Diose la yak'bey bayal sk'uulejal te Salomone, sok la yak' ta ich'el ta muk' ta bay nax k'alal yu'un spisil lum Israel. In te Salomone, la yik' tel ta tsoblej spisil te lume, mo beel sok ta bay skajtijib smajt'an te Diose, ta bay nailpak' templo. La smil jmil ta jkojt' wakax yak'bey smajt'anin te Diose.

Ta ajk'ubal ts'iin Dios la stejkan sba ta stojol te Salomone, jich la yalbey: Chikan bi la ya ak'ambon, ya me kak'bat, la yut. Te Salomon la yalbey ts'iin te Diose: Te bit'il bayal la ak'uxtaybon te jtate, ja' te Dawile, sok te bit'il la awak'bon jelolin ta muk' ajwalil, jich yu'un k'otesa ak'op te bit'il la awalbon te jtate. Yu'un awak'ojbon jwentain balenta lum, jich yipalik te bit'il ts'ubil lum. Jich yu'un ak'bon sbijil kot'an, swenta yu'un jich me ya jna' jmandalteswanej ta stojol in lum to, te melel mach'a k'an ju'uk yu'un smandaltesel in lum to te lom bayale? xi' ta stojol te Diose.

Dios la yalbey ts'iin te Salomone: Te bit'il jich anopoj ta awot'an, ma' ja'uk la ak'ambon yax ak'botat

ak'ulejal, sok bayal abiluk, sok te yax ich'otat ta muk', sok ma' ja'uk la ak'ambon te ya atsal awaj-kontroe, sok ma' ja'uk la ak'ambon te yax kuxinat jal k'aal, ja' nax la ak'ambon te yax ak'botat sbijil awot'an swenta yu'un yax ju' awu'un smandaltesel te lum ku'une, te ochemat ta muk' ajwalil yu'un ku'un, jich yu'un yax ak'botat sbijil awot'an, sok ya me kak'bat uuk ak'ulejal, sok bayal abiluk, sok ya kak'at ta ich'el ta muk', k'ax jich te bit'il spisil yantik muk' ajwaliletik te neel awu'un sok te patil awu'un, xi' sk'oplal yu'un te Diose. Jich sujt' beel ta Jerusalem te Salomone, och ta muk' ajwalil yu'un Israel.

20. Elias

Te Eliase, te Tisbita-winike, la yalbey te muk' ajwalil Achabe: Melel xkal ta stojol te kuxul Diose, te Dios yu'un Israele, te ayon ta stojole, max tal ja'al sok max yal ts'ujul in ja'wil to, te manchuk jo'ukon jmandal, xi' ta stojol. Jul sk'op te Dios ta swenta, jich la yal: Baan ta k'ejel, sujt'an beel ta stojol slok'ib k'aal. nak'a aba ta beja' ta bay Cherith ta xjejch'elul ja' Jordan. Ja' me ya awa'alin te beja'e. Sok jpasoj ix ta mandal te mutetike te bit'il ya yich'bat tel awe'el ley a, xi'

Jich bajt', jich la spas te bit'il pasot ta mandal yu'un te Diose. Ba ainuk ta bay beja' Cherith ay ta xjejch'elul ja' Jordan. In te mutetike, xpajt'aj xpajt'aj la yich'beyik tel ti'bal sti' sok waj swe', sok xmal xmal k'aal la yich'beyik tel ti'bal sti' sok waj swe'. Sok ley la yuch' ja' a ta bay beja'.

Patil takej te beja'e, yu'un ma' tal ja'al ta balumilal. Jul sk'op te Jeowa ta swenta te Eliase, jich la yal Jajch'an, baan ta lum Sarepta ta sk'in al Sidon, ainan ley a. Jpasoj ta mandal jtul me'ba ants ley a te bit'il ya smak'linat, utot Jich jajch ta beel, bajt' ta lum Sarepta. K'alal k'ojt ta bay yochibal te lume, ay jtul me'ba ants la ste ley a, yak ta stsobel si'. La yik' tel sk'opon: Wokoluk, ich'-bon tel junuk tasa ja' kuch', la yut. Te bit il k'an bajt'uk te antse, la scha'k'opon xan: Wokoluk, ich'-bon tel tebuk waj jwe' uuk, la yut. Albot yu'un te antse: Melel xkal ta stojol te Dios awu'une, ma'yuk waj pasbil. Ja' xan ix ch'in jojp kax'ixim ay ta oxom ku'un, sok tebuk aseite ta xaro. Yakon ta stso- bel cha'oxch'ix si', swenta yu'un yax ba jchajban jwe' sok te kale, yax lajon sok ts'iin, xi'. Te Elias la yalbey: Max amel awot'an. Baan, pasa te bit'il la kalbate. Ja'uk me to, neel mex apasbon ch'in pats' ya awich'bon tel jwe', patil me ya apas awe' sok te awale. Melel jich yaloj te Dios yu'un Israel: Max laj sbal te xaroil aseite, sok max laj te kax'ixim ta oxom, ja'to teme Dios ya yak' tel ja'al ta balumilal, xi' te Diose, xi'. Jich bajt' te antse, jich la spas te bit'il pasot ta mandal yu'un te Eliase. Jich bayal k'aal we'ik spisilik. Ma' laj te kax'ixim ta oxom sok ma' laj sbal te xaroil aseite, jich nix bit'il la yal te Diose ta sti' majambot yu'un te Eliase.

Patil tsajk' ta chamel yal te yajwal nae, bayal yich'oj ta jyalel, ma la yich' ix ik'. Jich te ants la yalbey te Eliase: ;Bi awentaon, te yabatat te

Diose? ǃYu'un bal tal awak'bon jtoj te jmule, sok tal awak' ta lajel te kale? xi'. La yalbey ts'iin: Ak'bon te awale, la yut. Jich la yik' stukel te yal spetoje, la spet beel ta bay jtsal na ta ba na ta bay ainem, la sjawan ta swaib. La sk'opon Dios ts'iin: Dios ku'un, ǃma' bal yakuk ana'bey yolij sba te me'ba ants te snajk'anejon ta sna, te ya awak' ta lajel te yale? xi' ta sk'oponel te Diose. Oxeb welta la spajk'an sba ta sba te ch'in kereme, la sk'opon te Diose: Dios ku'un, ya kalbat wokol ta atojol, aka juluk sch'ulel in ch'in kerem to, xi'. In te Diose la stsakbey sk'op te Eliase. Jul sch'ulel ts'iin te ch'in kereme, cha'kux. Te Elias la spet te ch'in kereme, la yik' koel beel la yak'bey te sme'e. Jich la yalbey te Eliase: Ilawil, kux ix te awale, la yut. Te ants la yalbey ts'iin te Eliase: In to, la jna' ix stojol te bit'il yabatat te Diose, sok te ja' smelelil sk'op te Diose te ya awal lok'el ta ati', la yut.

Ta namey ay jtul alwanej yu'un Dios, Elias sbiil. Te bit'il wen chopol yot'an te muk' ajwalil yu'un Israel, Achab sbiil, la yiktay ta yot'an te kuxul Diose, la sch'uun lotil diosetik, sok la yak'bey sch'uun lotil diosetik spisil lum Israel. Jich yu'un te Achab albot yu'un te Eliase: Jich smandal te Jeowae, te Dios yu'un Israele, te ayon ta stojole: Ay ja'wil xujt' ma ba xtal ja'al, xujt' max yal ts'u jul, ja'to teme kol mandal ku'une, xi' te Eliase.

Jich oxeb ja'wil sok wakeb u ma la yak' ja'al. Jich yu'un tai bayal wi'nal ta sk'inal Samaria.

Jich te muk' ajwalil Achab ba sk'opon te Eliase: ;Ja'at bal te la awak' ta woklajel te lum Israele? xyut te Eliase. Te Elias la yalbey: Ma'jo'ukon, ja'at ta akaj te ay ta woklajel te lume, te bit'il la awiktay ta awot'an te Jeowae, la ach'aybey smandal, la ach'uun lotil dios Baal sbiil, xyut. Jich yu'un aka yich' tsobel spisil lum Israel ta bay wits Karmelo, sok tikuna ta ik'el jayeb j'alwanejetik yu'un te lotil dios Baal.

Te Elias la stejkan sba ta stojol te lume, jich la yal: ;Bistuk cha'mejch' ya ach'uunik? Teme ja' Dios te Jeowae, junajuk awot'anik ta stojol. Yan teme ja' Dios te Baale, ch'uunaik jiche, xi'. Bal ma la sjak' te lume. Te Elias la yal ts'iin: Jtukel j'alwanejon yu'un te Jeowae, yan te j'alwanejetik yu'un te lotil dios Baal, bajk' sok lajune'yoxwinik ta jtul stukelik, xi'. Ik'a tel cha'kojt' wakax, aka stsaik kojt'uk, aka smilik, aka stujt'anik, aka yak'beyik si'il, ja' nax ma ba yak'beyik sk'aal, xi'. Jichon uuk, ya jchajban yan wakax, ya kak'bey si'il, ja' nax max kak'bey sk'aal, xi' Te ja'exe, albeyaik wokol ta stojol te dios awu'unike, in te jo'one, ya kalbey wokol ta stojol te Jeowae. In te Dios te yax k'ajk' yu'une, ja' me mero Dios stukel abi, xi'. La sjak' tel spisil lum: Jichuk, xi'ik.

Jich te j'alwanejetik yu'un te lotil dios Baal, la schajbanik kojt' wakax, k'alal sakub ja'to ta olil k'aal la yalbeyik wokol ta stojol Baal: Tsaka jk'op-tik, xi'ik. Ja'uk me to, tojol, ma' jak'bot sk'opik.

Ta olil k'aal te Elias jajch' slaban te j'alwanejetik yu'un Baal: Tulan x'awawtayik, te melel dios, xi' Yu'un niwan yak ta aiyej, yu'un niwan ay bi ya spas, yu'un niwan baem ta beel. ǃMok yu'un wayal tak, yax wijk' sit ts'iin? xyut te Eliase. K'axem to xan la yawtayik te Baal te j'alwanejetik yu'une, sok yoloj la sboj sba jujutulik, swenta yu'un yakuk stsakbot sk'opik yu'un te Baale, xchijet nax sch'ich'elik yu'un. K'ax ix ta olil k'aal, la sk'oponik xan te Baale, ja' to k'alal mal k'aal. Ma ba tsakbot sk'opik, ma ba aiybot stojol sk'opik yu'un.

Jich yu'un te Elias la yalbey ts'iin te lume: Noptsajanik tel, xi' La scha'pas xan te skajtijib smajt'an Jeowae, te jinem ix. La schajbambey si'il sk'ajk', la stujt'an te wakax la skajan ley a. Sok la yal mandal, aka snojesik chaneb k'ib ja', aka smalik ta ja' te wakaxe, te si'ile. Oxeb welta jich la spasik. Noj tel yu'un ja' te sch'amjibal ja' spasoje. Te Elias la sk'opon Dios ts'iin: Jeowa, ak'a ta ilel bit'il Diosat atukel sok te bit'il awabaton, sok te bit'il jch'uunejbat amandal te jich jpasoje, xi' Tsakbon jk'op, Jeowa, swenta yu'un ya me sna' stojol te lume te bit'il Diosat atukel, jich ya sujt'es yot'anik ta atojol, xi'

Te bit'il jich la yal te Eliase, yal tel k'ajk' ta ch'ulchan, spisil laj ta k'ajk'el te milbil smajt'an Dios, sok si'il, sok skajtijib ton, sok ts'ubil lum, sok tub te ja' pamal ley a. K'alal la yil te lume bi pasote, stejke'el la slajin sbaik. Ja' mero Dios te Jeowae, xi'ik ta spisilik. La yal te Eliase, tsakaik

te j'alwanejetik yu'un Baal, jtul ma me mach'a xkol, xi'. La sk'okbey lok'el sjolik. Sok kol mandal yu'un te Eliase, tal bayal ja'al.

Santiago 5:16-18.

Bayal yip te bit'il ya sk'opon Dios te mach'a toj yot'ane, te melel bayal yax ju' yu'un. Te Eliase, krestanu. La sk'opon Dios te bit'il max tal ja'al, jich oxeb ja'wil sok wakeb u ma la yak' ja'al ta balumilal. La sk'opon xan te Diose. La yak' tel ja'al te ch'ulchane, sitin awal ts'unubiletik te lum k'inale.

21. Elias - Eliseo

K'alal la sta yorail te bit'il Dios ya yik' moel ta ch'ulchan te Elias ta sut-ik', te Elias la sjoin tel te Eliseo k'alal lum Kikal. La yalbey te Eliseo te Eliase: Ainan le'to te ja'ate, yu'un ya stikunon beel ta lum Betel te Diose, la yut. Albot yu'un te Eliseoe: Ya kal ta stojol Dios, sok ya kal ta atojol uuk in to: Ma ba kiktayat, utot yu'un. Jich koik beel ta Betel.

Te Eliseoe jul taotuk yu'un te yalsnich'anik te j'alwanejetik yu'un Dios te ainemik ta Betel, jich albot yu'unik: „Ana'oj bal stojol bit'il ya spojbat awajwal yo'tik te Diose? utot yu'unik. La yal ts'iin te Eliseoe: Jna'oj nax stojol, ch'abanik, la yut. Cha'albot xan yu'un te Eliase: Eliseo, ainan le'to te ja'ate, yu'un ya stikunon beel ta lum Jeriko te Diose, utot. La yal ts'iin te Eliseoe: Max kiktayat, la yut xaal. Jich julik ta Jeriko.

Talik ta stojol Eliseo ts'iin te yal snich'anik te j'alwanejetik yu'un Dios te ayik ta Jeriko, jich la yalbeyik: ¿Ana'oj bal stojol bit'il ya spojbat awaj-wal yo'tik te Diose? la yutik. Jich la yal ts'iin: Jna'oj nax stojol, ch'abanik, la yut. Albot yu'un te Eliase: Wokoluk, ainan le'to, yu'un ya stikunon ta muk' ja' Jordan te Diose, utot yu'un. Jich la yal te Eliseoe: Max kiktayat, la yut. Jich bajt'ik schebalik.

Talik lajune' yoxwinik ta jtul te yal snich'anik te j'alwanejetik yu'un Dios, k'ejel to la stejkan sbaik ta yilel. Tek'elik k'oel ta ti' ja' Jordan schebalik. Jich te Eliase la stsak tel spak te stso tse, la smaj a te ja'e, jich cha'mejch' k'ojt te ja'e, schebalik k'axik beel ley a ta takin slumil ja'

K'alal k'ojtik lok'el ta jejch' ja', te Elias la yalbey te Eliseoe: K'ambon bi la ya ak'an ya jpasbat, te bit'il ma to xjilat ku'un, la yut. Albot yu'un te Eliseoe: Ya jk'ambat in to, ak'bon kich' uuk te Espiritue, cheb welta yas esmaj te bit'il awich'oje, utot yu'un. Te Elias la yalbey: Wokol te bi la la ak'ambone. Ja'uk me to, teme ya awilon k'alal yax jilat ku'un, jich me yas pasbotat. Yan teme ma la awilone, ma' jichuk yas pasbotat, la yut.

Te bit'il yakalik ta k'op, ay kareta k'ajk' nitbil yu'un kabayu k'ajk', jtul la yik' beel, jtul la yiktay. In te Eliase, ta sut-ik' mo beel ta ch'ulchan. Te Eliseo la yil bajt', jich la yawtay: ¡Jtat, jtat, ja' te kareta yu'un Israel, sok kajajtik ta kabayu te swinkilele! xi' ta aw. Tub ta sit ts'iin.

La yich' te sk'u' spak'e, la sch'i' ta olil. Sok la stsakbey te stsots te Eliase te ch'ay jilel yu'une, la smaj a te ja'e. Jich la yal: ;Bay ay te Jeowae, te Dios yu'un te Eliase? xi'. Te bit'il jich la smaj a te ja'e, cha'mejch' k'ojt, k'ax beel ley a te Eliseoe. K'alal la yilik te yal snich'anik te j'alwanejetik yu'un Dios te ainemik ta Jerikoe, jich la yalik: Te Eliseoe yich'objbey jilel te Espiritu yich'oj te Eliase, xi' sk'oplal yu'unik. Tal spatbeyik yot'an, sok la spajk'an sbaik ta stojol k'alal lum.

La yalbeyik ts'iin: Ay lajune' yoxwinik ta jtul tulan winiketik joinejtik te awabatotik, Ja' lek aka ba sleik te awajwale. Repente likot beel yu'un te Espiritu yu'un Jeowa, ch'ojot beel ta wits sok ta lats'al k'inal yu'un, xi'ik yu'un. Albotik yu'un: Ma mex atikunik ta leel, utotik yu'un. Ja'uk me to, la swulileyik, jich k'exaw te Eliseoe. La yal ts'iin: Tikunaik ta leel jiche, xi'. Jich yu'un la stikunik beel lajune' yoxwinik ta jtul. Oxe' k'aal la sleik, ma la staik ts'iin. K'alal sujt'ik tel ta stojol te Eliseoe, te jilem ta Jeriko stukele, jich albotik yu'un: ;Ma' bal jichuk la kalbeyex, ma mex baex, ma' bal la kutex? xi'.

22. Daniel

Ta namey ay jtul winik, Daniel sbiil, yich'oj tulan yat'el ta sk'inall Media. In te Daniele, wen sch'uunej te Diose, bayal sbijil yot'an sok bayal yutsil yot'an. Jich yu'un te muk' ajwalile, Darío sbiil, k'an yak'bey yich' tulan yat'el te Daniele, k'an yak' ochuk ta jmandalteswanej yu'un spisil lum Media. Ja'uk me to, te yantik rensipaetik la sjex'ot'antayik te Daniele, k'an slebeyik smul. Ma la stabeyik smul ts'iin, te melel xujt' ma'yuk bay yax jelaw ta stojol te muk' ajwalile.

Jich yu'un la yalik ts'iin: ma jtabeytik smul, ja' nax smul k'oem te bit'il yich'objey ta muk' smandal te Diose, xi'ik. Jich yu'un k'o stej k'an sbaik ta stojol te muk' ajwalil te le-k'opetike, jich la yalbeyik: Muk' ajwalil Darío, pasa mandal, atukel nax aka yalbat wokol ta atojol spisil krestanuetik. Teme ay mach'a ya yalbey wokol ta stojol yane, mi Dios, mi winik, ja' lek aka yich' ch'ojel ta sch'enal chojetik. Jich yu'un aka koluk tulan mandal awu'un, xi'ik. Jich la spas te muk' ajwalil Darío. La sch'uumbey sk'opik.

K'alal te Daniel la yayibey stojol smandal te muk' ajwalile, och ta sna, la sjam te wentana te stojol yiloj sba sok Jerusaleme, la skejan sba sk'opon Dios ley a. Ox'oxeb welta jujun k'aal la sk'opon Dios te Daniele, jich bit'il ya nix spasuley spisil ora. La stsob sbaik tel te mach'atik le-k'opetike, kejel k'o staik te Daniele, yak ta sk'oponel Dios. Jich ba

slebeyik smul ta stojol te muk' ajwalile: ǂMa bal la awal mandal, teme ay mach'a ya yalbey wokol mi ta stojol Dios mi ta stojol winik te lajune' scha'winik k'aale, te bit'il ma'jo'oukon ya yalbon wokol ta jtojol, aka yich' ch'ojel ta sch'enal chojetik, ma bal xaukat? xi'ik. Melel, k'axel kol mandal ku'un, xi' te muk' ajwalile. Albot yu'unik ts'iin: Te Daniele, te Jurio-winike, max yich'at ta muk', max yich'bat ta muk' amandal, melel ox'oxeb welta jujun k'aal ya yalbey wokol ta stojol te Diose, xi'ik. K'alal la yaiy stojol te muk' ajwalile, bayal la smel yot'an yu'un, la snop ta yot'an bi ya yut ya skoltay te Daniele. Ma' ju' yu'un, te melel k'axel kolemandal yu'un.

Jich la yal mandal te muk' ajwalile, te bit'il ya yich' ch'ojel ta sch'enal chojetik te Daniele. Sok la yalbey te Daniele: Te Dios awu'une, te spisil ora ayat ta abtinel yu'une, ya skoltayat stukel, xi'. Ay ich'ot tel muk'ul ton, ak'ot ta sti' sch'enal chojetik. Makot yu'un te muk' ajwalile. In te muk' ajwalile, bajt' ta sna ts'iin, ma ba we', sok ma tal swayel sch'ixil ajk'ubal. K'alal sakub, wen sab jajch', ora bajt' ta bay sch'enal chojetik, yak ta smeled yot'an. K'alal k'ojt ta bay te sch'enal chojetik, la yawtay te Daniele: Daniel, yabatat te kuxul Diose, ǂla bal skoltayat ta sk'ab chojetik te Dios awu'une? xi'. La sjak' tel te Daniele: Muk' ajwalil, te Dios ku'un la stikun tel sch'ul yabat smakbey ye te chojetike, swenta yu'un max yuts'inonik, yu'un la yilbon ay sch'uunjel kot'an ta stojol, xi'. Sok ma'yuk bay jelawon ta atojol uuk, xi' te Daniele. Jich yu'un bayal bujts'naj yot'an te muk' ajwalil yu'un. La

yal mandal; Aka lok'uk ta sch'enal chojetik te Daniele, xi'. Jich lok' te Daniele, xujt' ma'yuk yejch'en, swenta bit'il sch'uunej ta melel te Diose. Sok la yal mandal te muk' ajwalile, te bit'il yax tal ta ik'el te mach'atik la slebeyik smul te Daniele. La yich'ik ch'ojel ta sch'enal chojetik, sok yinamik, sok yal snich'anik. Ma la stabeyik slumil te ch'en, ajk' nax xjoplajan yajwal, spisil lajik ta ti'el ta choj ta ora.

Patil te muk' ajwalil la spas sjun, la stikumbey ya iy spisil krestanuetik ta spamal balumilal. Jich la yal ta sjun: Ja' jmandal in to, spisil krestanuetik te ayik ta jwenta, aka sch'uunik te Dios yu'un te Daniele, te melel mero kuxul Dios stukel, sok yax koltaywan stukel, yax k'uxtaywan stukel. Sok ya yak' ta ilel yu'el ta ch'ulchan sok ta balumilal. Sok la skoltay te Daniele, ma la yak' lajuk ta ti'el ta choj, xi' ta sjun. Jich te Daniele, wen ich'bil ta muk' k'ojt yu'un spisil lum, te jayeb k'aal ochem ta muk' ajwalil te Daríoe.

23. Jonas

Ay sk'op te Jeowae jul ta swenta te Jonase, snich'an Amittai. Jich la yal: Jajch'an baan ta bay muk'ul lum Niniwe, albeya ya iy bit'il yax laj yu'un toy ix smul ta jtojol, utot beel. Ja'uk me to, jajch' ta beel te Jonase, lok' ta anel ta stojol te Jeowae, k'an bajt'uk ta lum Tarsis. Jich ko beel ta lum Joppe, la sta jun barko ley a te sk'oplal yax bajt' ta Tarsis.

Jich yu'un la stoj spasaje, och beel ley a, k'an bajt'uk sok k'alal lum Tarsis te bit'il anel yak ta stojol te Jeowae.

Ja'uk me to te Jeowae la yak' taluk bayal ik' ta mar. Jich jajch' ta bul te mare, k'an wokuk te barko yu'un. Xiw yot'anik te jtijbarkoetike, jujutul la sk'oponik te yajkananike. Sok la sch'ojik ochel ta mar te ikatsil ay ta barko, swenta yu'un jich yas ts'uj yalal. Ja'uk me to te Jonase koem beel ta yutil barko, smets'anej sba ta wayel ley a. Te jtijbarko k'o sk'opon ts'iin: ¿Bi la apas te wayalate? Jajch'an, k'opona te Dios awu'une, yakuk sk'uxtayotik, te manchuk yakuk lajukotik, la yut. La yalbey sbaik ts'iin jujutul: La'ik, jpastik aljun, kiltik mach'a ta swenta te tal in kastiko to ta jtojoltik, xi'ik. Jich la spasik aljun, ja' lok' sbiil te Jonase. Jich yu'un la yalbeyik: Ala me kaiytik bi swentailuk te tal in kastiko to ta jtojoltik. ¿Beluk awat'el awich'oj, sok ban tal-emat? ¿Bay te alumale, sok bay jajch'emat tel? la yutik. Albotik yu'un: Jo'on Ebreon, kich'oj ta muk' te Jeowae, te Dios ta ch'ulchane, te la spas te mare sok te balumilale, xi'. Bayal xiwik te winiketik yu'un. Jich la yalbeyik: ¿Bistuk jich la apas? la yutik. Yu'un sna'ojik stojol bit'il anel yak ta stojol te Jeowae, yu'un yalobjey yaiyik. La yalbeyik ts'iin: ¿Bi ya kutikat, swenta yu'un jich me yax kom te mar bay ayotik? xi'ik. Yu'un bayal yak ta bul te mare, tal xbajt' nax ta balaletel. Jich yu'un la yalbey yaiyik: Tsakawonik, ch'ojawonik ochel ta mar, jich me yax kom te mare. Yu'un ya jna' stojol bit'il jo'on ta jwenta te talem in kastiko to ta atojolik, xi'. Ja'uk

me to te winiketik k'oj yaiyik stojtesel beel te barkoe ta bay lum k'inal. Ma' ju' yu'unik, yu'un jelawen to xan yak ta toyel sk'op te mare, tulan yak ta bul ta jyalel. Jich yu'un la yawtayik te Jeowae, jich la yalik: Ya kaltik wokol ta atojol, Jeowa, ma mex laj otik jo'otik ta swenta in winik to, sok ma me jkujch' intik smalel sch'ich'el te mach'a ma'yuk smul, te melel ja'at nix Jeowa, la apas bi la la smulan awot'an, xi'ik. Jich yu'un la stsakik te Jonase, la sch'ojik ochel ta mar. Jich senaj te mare, lamal k'inal k'ojt. In te winiketik bayal la xi'ik ts'iin te Jeowae.

Ay muk'ul chay chajbambil yu'un te Jeowae, swenta yu'un ya sbik' te Jonase. In te Jonase, ay ta sch'ujt' te chaye oxe' k'aal sok oxe' ajk'ubal. Te bit'il ay ta sch'ujt' te chay te Jonase, la sk'opon te Jeowae, te Dios yu'une. Jich la yal ta sk'oponel Dios: Te bit'il ayon ta woklajele, la kalbey wokol ta stojol te Jeowae. Jich la yaiyon stojol. Ayon ta yolil mukenal te la jk'oponate, la awaiybon stojol jk'op. Te melel ja'at la ach'ojon beel ta na'bil ta yolil mar, mukon ta ja' Spisil k'ax ta jbak'etal snojel te ja'e sok yip te ja'e. Jich yu'un la kal ts'iin: K'axel lok'em-on ta atojol, ja'uk me to ya to jsujt'es xan jsit, ya jk'eluy xan te ch'ul templo awu'un. Lapalon ta yolil te ja'e sok jbak'etal sok jch'ulel xmululeton koel ta na'bil, la sbek'bon jol te stsa'amuchil ja'. Koon beel k'alal yet'al witstikil, k'axel la smukon te lum k'inale. Ja'uk me to, la alok'eson tel, ma la kil lajel, Jeowa, Dios ku'un. Te bit'il k'an komuk k'inal kaiy, la jna' te Jeowae. K'ojt ta atojol te jk'ope, och ta bay ch'ul templo awu'un. Te mach'a jayeb baem

ta yot'anik jowil aiyej, yu'un nanix ma' ja'uk ay sk'opial ta yot'anik te ya yich'ik k'uxtayele. Yan te jo'one, ya me kalbey wokol ta atojol te ya kak'bat smilbil majt'an sok ya mex k'ojt ta pasel ku'un bi la kaloj ta atojol. Ay kolel ta swenta te Jeowae, xi' ta sk'oponel Dios. Jich te Jeowae la spas ta mandal te chaye, la xetay lok'el te Jonase ta bay lum k'inan

Ta schebal welta tal sk'op te Jeowae, ta swenta te Jonase. Jich albot: Jajch'an, baan ta bay muk'ul lum Niniwe, chola ley a te bi la ya kak'bat achol, utoq. Jich jajch' ta beel te Jonase, bajt' ta Niniwe, jich bit'il albot yu'un te Jeowae. In te Niniwee, wen muk'ul lum ta jyalel, swenta oxe' k'aal beel te sjamalule. Jun k'aal been ochel te Jonase ta muk'ul lum, tulan yak ta k'op: Cha'winik xan k'aal sk'an xlaj te Niniwee, xi' ta k'op. Jich yu'un te swinkilel lum Niniwe la sch'uumbeyik sk'op te Diose, la yalik te ya skom swe'elik, sok spisilik la sk'u'unik koxtal pak', muk' bik'it. Jul aiyej ta stojol te muk' ajwalil yu'un Niniwe, jich jajch' ta smuk'ul naktijibal, la slok'es sk'u', la sk'u'un koxtal pak', la snajk'an sba ta tan. Sok la yal mandal te bit'il jich ya yich' alel ta spamal lum Niniwe, swenta smandal te muk' ajwalil sok te mach'atik yich'ojik yat'el yu'une: Krestanuetik, sok chambalametik, wakaxetik, chijetik, ma me bi xyaiyik, ma me bi xwe'ik, ma me bi xyuch'ik. Aka sk'u'unik koxtal pak' krestanuetik sok chambalametik, aka sk'oponik Dios ta bay nax k'alal. Sok jujutul aka jiluk yu'un bi la amen ta pasel, sok bi la muliluk sna'oj sk'abik. Ya bal jna'tik teme ma ba yakuk sujt'es sk'op te Diose, sok teme ma ba yakuk

xlaj yot'an te bit'il ilinem ta jtojoltik, jich max lajotik, xi' sk'op. Dios la yil te bit'il k'ojt ta pasel yu'unik te la yiktayik bi la amen ta pasel. Jich yu'un la sujt'es sk'op te Diose, te bit'il yaloj te ya spasbeye, ma' k'ojt ta pasel yu'un.

Ja'uk me to, amen yot'an yu'un te Jonase, bayal ilin yu'un. La sk'opon te Jeowae, jich la yal: Jeowa ma bal jichuk la kal k'alal ayon to ta jlumal. Ja' swenta-il te bit'il lok'on ta anel, k'an boukon ta Tarsis. Melel jna'oj stojol bit'il jk'uxtawanejat te Diosate, bayal yutsil awot'an, ma' orauk yax ilinat, sok ay pardon ta awot'an, max ak'an awak' kastiko. Jich yu'un in to, milawon, Jeowa, ja' mas lek yax lajon, ma jk'an yax kuxinon, xi'. Albot yu'un te Jeowae: ¿Lek bal te yax ilinate? utot yu'un. Jich te Jonase lok' beel ta lum, ba najk'ajuk ta ti' lum ta stojol slok'ib k'aal. La spas ch'in lechpat na ley a, la snajk'an sba ta yaxinal, yu'un ya smaliy yil bit'il yax bajt' ta lajel te lume. Te Dios la schajban yak'ul bojch', ch'i ta bay te Jonase. Axintesot sjol yu'un, swenta yu'un jich ya skoltay te bit'il ay swokol. Bin nax yot'an Jonas yu'un te yak'ul bojch'. Ja'uk me to, pajt'ajil Dios la stikun chan slajin te yak'ule, jich takej. K'alal lok' tel te k'aale, Dios la stikun tulan ik' Jich toyol k'aal la yaiy te Jonase, kom k'inal la yaiy, yot'anuk k'an sk'an slajel. Jich la yal: Ja' lek yax lajon, ma jk'an yax kuxinon, xi'. Te Jonas albot yu'un ts'iin te Diose: ¿Lek bal te bayal ilinat yu'un te yak'ul bojch'e? utot. La yal ts'iin: Bayal ilinemon yu'un, yax lajon yu'un, xi'. La yal te Jeowae: La ana'bey yoliy sba te yak'ul bojch' te ma' ja'ukat la awak'entay, sok ma' ja'ukat la awak' ch'iuk.

Jun nax ajk'ubal ch'i tel, ta yan ajk'ubal laj.
;Jaxan te muk'ul lum Niniwe, ma bal ja'uk lek te ya
jna'bey yolij sba, te bit'il ay ley a k'axem ta
wakwinik mil ta jtul te ma to sna'ik k'inat, sok uuk
bayal chambalmetik? xi' te Diose.

24. Job

Namey k'inat ay jtul winik, Job sbiil. Wen toj
ta winikil, wen sch'uunej Dios ta melel te Jobe.
Mero j'u'el te Jobe. Ay bayal sk'ulejal, ay bayal
schan sbalam, ay bayal swiniktak. Sok ay lajuneb
snich'nab te Jobe, jukeb keremetik, oxeb ach'ixetik.
Jujun k'aal ya sk'opombey Dios te snich'nabe, aka
pasbotuk perdon yu'un te Diose teme ay la sta smulike.

Jun k'aal te Satanase k'o stejkan sba ta stojol
te Diose. Albot yu'un te Diose: ;Bay xk'ojtukat?
xi'. Yakon ta beel ta spamal balumilal, xi' te
Satanase. Albot xan yu'un te Diose: ;La bal awil te
Jobe, te ay ta abtinel ku'une, te toj ta winikile,
sok bakel sch'uunej te Diose, sok ma'yuk mulil ta
yot'an stukel? xi' sk'oplal yu'un te Diose. La yal
te Satanase: ;Ma bal altikuk sch'uunejat te Jobe?
Ja' nax ya sna' bit'il ya yich' kanantayel awu'un,
spisil sok sna sbiluk, xi'. Bayal awak'objbey bendi-
sion te Jobe, xi' xaal. Ja'uk me to, teme yax pojbot
spisil bi ay ma'yuk yu'une, ya awil bit'il yax chebaj
yot'an yu'un, xi' sk'oplal yu'un te Satanase. Albot
yu'un te Diose: Ochuk ta ak'ab spisil sbiluk;
ja'uk me to, ma'yuk ta ak'ab stukel te Jobe, xi'.
Jich te Satanas lok' beel ta stojol te Diose.

Jun k'aal ay tal abat, k'o yalbey te Jobe; Tal j'elek'etik, spisil bajt' ta elek' achambalam, ochik ta k'abal spisil awiniktak, jtukel xan ix kolon, xi' k'oel. Tal yan xaal, k'o yalbey te Jobe: Tal kajkontrotik, spisil bajt' ta elek' akameyo, laj ta ejch'entesel awiniktak, jtukel xan ix kolon, xi' k'oel te abate. Tal yan xaal. K'o yalbey te Jobe: Yakalik ta we'el spisil te anich'nabe, tal bayal ik', wok' jilel te anaiké, spisil lajik, jtukel xan ix kolon, xi' k'oel xaal te yane. Tejk'aj jajch'el ts'iin te Jobe, la slajin sba ta stojol Dios. Spisil yak'ojbon te Jeowae, spisil la yich'bon sujt'el te Jeowae, ja' ya kutsilk'opon stukel te Jeowae, xi'. Jich ma' chebaj yot'an te Jobe.

Yan welta tal te Satanase, tal stejkan sba xan ta stojol te Diose. Albot yu'un te Diose: ¿Bay xk'ojtukat? xi'. Yakon ta beel ta spamal balumilal, xi' te Satanase. Jich la yal te Diose: ¿La bal awil te Jobe, te ay ta abtinel ku'une, te toj ta winikile, sok te bakel sch'uunej te Diose, sok te ma'yuk mulil ta yot'an stukel? Sok ma ba chebaj yot'an te bit'il och ix ta me'bal, xi' xaal. Albot yu'un te Satanase: Te yakuk tsajk'uk ta chamel te Jobe, ya awil bit'il yax chebaj yot'an te jichuke, xi'. Jich la yal te Diose: Ochuk ta ak'ab jiche, ja' nax ma mex jelawat te bi ya awute, xi'.

Jich te Satanas lok' beel ta stojol te Diose. La yuts'in te Jobe, skojt'ol tsajk' ta sak'al chin te Jobe. Jich ba snajkan sba ta k'ajk'al tan. Utot yu'un te yiname: ¿Bistuk la ach'uun te Diose? Lajat

abi, xi'. Komot yu'un te Jobe. Xujt' ma' chebaj yot'an stukel. Sok ay tal sjoinik te Job oxtul yermano tak. La yok'tayik te Jobe, te bit'il ma'yuk ix yutsil stsail la yilik. Tojol k'an slebeyik smul te Jobe, te melez toj ta winikil stukel.

Patil k'o sk'opon te Job te Jeowae. Jich la yal te Jobe: Namey ix kaiyojbat stojol ak'op, ja'uk me to la kilbat ix asit, jich yu'un la jna' ix stojol bit'il jmulawilon, ya jsujt'es xan kot'an ta atojol ta bay nax k'alal, xi' ta stojol te Diose.

Te yermanotak te Jobe, jich albot yu'un te Diose: Ilinemon ta atojolik, melez ma' tojuk awot'anik, jich bit'il toj yot'an stukel te Jobe, xi'. Ya sk'oponon awu'unik te Jobe, ya jtsakbey sk'op stukel, melez toj yot'an stukel, xi'. Jich la spas te Jobe. Tsakbot sk'op te bit'il la sk'opombey Dios te yermanotake In te Jobe, k'axem to xan ak'bot bendision, ak'bot xan sbiluk, ak'bot xan schan sbalam. Sok ak'bot lajuntul snich'nab xaal. Sok ak'bot najt' yorail yu'un te Diose.

1.	Adam sok Ewa Génesis 2, 3.	1.
2.	Kain sok Abel Génesis 4.	3.
3.	Enok Génesis 5:18,22-24.	4.
4.	Noe Génesis 6, 7, 8, 9.	5.
5.	Babel Génesis 11:1-9.	8.
6.	Abram Génesis 12:1,2; 15:1,2,5,6; 18; 21; 22.	9.
7.	Lot Génesis 13:1-13; 18:20 33; 19:1-29.	11.
8.	Isaak Génesis 24.	17.
9.	Jakob Génesis 27, 28, 32, 33.	22.
10.	Jose Génesis 37, 39, 41-47.	25.
11.	Balaam Números 22.	28.
12.	Moises Exodo 2; 3; 5-12; 13:21,22; 14; 16; 17; 19; 20; 32. Números 20:1-12. Deuteronomio 32:48-52.	35.
13.	Josué Josué 1:1-9; 2; 6.	44.
14.	Raab ta Jeriko Josué 2; 6.	47

15.	Achan	50.
	Josué 7.	
16.	Kedeon	54.
	Jueces 6-7; 8:22-23.	
17.	Samuel	61.
	1 Samuel 1-2.	
18.	Dawil	63.
	1 Samuel 17	
19.	Salomon	66.
	1 Crónicas 28:1-10; 29:23-25	
	2 Crónicas 1:1, 6-15; 2:1-6, 11-12,	
	17-18; 3:1; 6:1-7:1-3.	
20.	Elias	69.
	1 Reyes 17; 18.	
21.	Elias -Eliseo	74.
	2 Reyes 2:1-18.	
22.	Daniel	77.
	Daniel 6.	
23.	Jonas	79.
	Jonas.	
24.	Job	84.
	Job 1; 2; 42.	

